

38
19.06.2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Левіцька Юлія Сергіївна
(студентка групи ПВ-5)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ефективність орендної діяльності ТОВ «Нова Пошта»

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 5
від 03.06.2024
зав. кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Назаренко Т.П.
(наукове звання, прізвище
та ініціали)

Рецензент
ст. викл. Біляк Т.О.
(прізвище та ініціали)

Житомир, 2024

Анотація

Левіцька Ю. С. Ефективність орендної діяльності ТОВ «Нова Пошта». – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто ефективність орендної діяльності на підприємстві та визначено напрями підвищення відповідного процесу.

Ключові слова: підприємство, орендна діяльність, лізинг, фінансова оренда.

Annotation

Levitska Y. S. Effectiveness of leasing activity of LLC "Nova Poshta". - Manuscript.

The bachelor's qualification work is presented for obtaining the degree of higher education "bachelor", field of knowledge 07 "Management and administration" specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activity". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

In the bachelor's qualification work, the efficiency of the leasing activity at the enterprise was considered and directions for improvement of the corresponding process were determined.

Keywords: enterprise, rental activity, leasing, financial lease.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>Розділ 1. Теоретичні основи ефективності орендної діяльності підприємства</i>	7
1.1. Сутність та класифікація операцій з оренди майна підприємства	7
1.2. Види ефективності операційної діяльності підприємства	14
1.3. Механізм орендних відносин на підприємстві	21
1.4. Нормативно-правові аспекти документування операційної оренди на підприємстві	26
Висновки до розділу 1	30
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка стану та напрями удосконалення орендної діяльності ТОВ «Нова Пошта»</i>	32
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	32
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «Нова Пошта»	38
2.3. Оцінка системи управління орендною діяльністю підприємства	44
2.4. Напрями підвищення ефективності орендної діяльності підприємства	51
Висновки до розділу 2	59
<i>Висновки</i>	61
<i>Список використаних джерел</i>	63
<i>Додатки</i>	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах соціально-економічної трансформації та переходу економіки України до ринкових відносин особливого значення набувають дослідження процесу розвитку та економічного регулювання лізингової діяльності.

Суб'єкти господарювання не завжди мають можливість придбати необхідне для ведення бізнесу нерухоме майно, іноді це занадто дорого і недоцільно. Тому лізинг може бути більш вигідним з економічної точки зору. Оперативний лізинг часто є основним видом діяльності для великих компаній, які володіють багатьма основними засобами, такими як виробничі та невиробничі будівлі, транспортні засоби та обладнання.

Лізинг є вигідним рішенням, і лізингові відносини набувають все більшого значення, незалежно від розміру компанії або галузі, оскільки компанії можуть використовувати необхідні товари, які вони не можуть дозволити собі придбати. Таким чином, лізинг стає невід'ємною частиною управління бізнесом, а облік лізингових операцій - важливою ділянкою бухгалтерського обліку.

Поширеність цієї форми операцій пов'язана зі зручністю та вигодою для кожної зі сторін лізингового договору. Так, власник може отримувати дохід від майна, яке не використовується або не має пріоритету у використанні, передаючи при цьому певну частку ризику використання лізингоодержувачу.

Для лізингоодержувача така форма комерційної угоди не вимагає тимчасового і великого вилучення коштів з бюджету компанії і дозволяє знизити власні ризики шляхом зміни орендованого майна по закінченню терміну дії договору або дострокового розірвання договору лізингу.

У розвиток теорії та практики ефективності орендної діяльності підприємств значний внесок зробили Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, М.В. Кучерявий, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінік, М.Ф. Огічук, О.Д. Радченко,

Л.К. Сук, Л.С. Чатковська та інші. Вагомий внесок зробили як вітчизняні вчені, так і зарубіжні дослідники, такі як: П.С. Безруких, Ван Бреда, М.Р. Метьюс, Я.В. Соколов, Е.С. Хендріксен та інші.

Серед вчених виникають розбіжності щодо розуміння сутності орендних операцій, їх класифікації та відображення в обліку.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є вивчення особливостей ефективності орендної діяльності на підприємстві та пошук напрямів її підвищення.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- визначити сутність та класифікацію операцій з оренди майна підприємства;
- дослідити види ефективності операційної діяльності підприємства;
- обґрунтувати механізм орендних відносин на підприємстві;
- проаналізувати нормативно-правові аспекти документування операційної оренди на підприємстві;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «Нова Пошта»;
- оцінити систему управління орендною діяльністю підприємства;
- визначити напрями підвищення ефективності орендної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес орендної діяльності підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади ефективності орендної діяльності підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є основні положення економічної теорії про діалектичний метод пізнання та облік орендних операцій, методи та принципи наукового пізнання обліково-аудиторського процесу як сфери управлінської діяльності підприємства. Це індуктивний аналіз, дедуктивний аналіз, балансовий аналіз, графічний аналіз, аналіз групувань, статистичний аналіз, економічний аналіз,

монографічний аналіз та порівняльний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є наукові, фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з питань лізингу та лізингових операцій, чинне законодавство України, статистичні дані. Для отримання аналітичної інформації використано дані статистичної звітності та внутрішніх документів Товариства з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта".

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні напрямків підвищення ефективності орендної діяльності ТОВ «Нова Пошта».

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Основний зміст роботи викладено на 83 сторінках друкованого тексту. Дисертація містить 15 таблиць і 9 рисунків. Список використаних джерел містить 73 найменування. Робота містить один додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРЕНДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та класифікація операцій з оренди майна підприємства

У нинішніх умовах український бізнес переживає важкі наслідки пандемії та тотального вторгнення в Україну з боку російської федерації, а власники потребують нових інвестицій для модернізації виробництва та зміцнення матеріально-технічної бази. Тому лізинг є однією з найперспективніших та найпростіших можливостей залучення необхідних для бізнесу об'єктів без великих інвестицій, а також важливою ланкою у зміцненні економічних процесів в Україні.

Значення і роль оренди в теорії та практиці трактуються по-різному. Одні автори розглядають оренту як різновид кредиту, інші повністю ототожнюють його з трудовими або підрядними відносинами, треті вважають лізинг невизначеним способом купівлі-продажу засобів виробництва або права користування чужим майном [1]. У таблиці 1.1 наведено тлумачення поняття "оренда" у наукових джерелах.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «оренда» в нормативно-правових актах та працях
українських вчених

Джерело	Визначення
Братчук Л.М.	Оренда - це договірний спосіб реалізації майнових відносин між лізингодавцем і лізингоодержувачем, що виникають як функція формування матеріальних факторів виробництва і як комерційна операція, в якій розподіляється право володіння, користування і розпорядження неліквідним активом в обмін на лізингові платежі.
Любар О.О. Іщенко Я.Ц.	Оренда - це фінансово-комерційна операція, за якою одна сторона (лізингодавець), власник майна, надає іншій стороні (лізингоодержувачу) майно у тимчасове володіння і користування або у виключне

	користування на певний строк, за певну винагороду, на основі договору лізингу.
Головченко Н.В.	Оренда - це комерційна операція, що передбачає тимчасове надання або прийняття у користування об'єкта лізингу, здійснення розрахунків між лізингоодержувачем і лізингодавцем та повернення об'єкта лізингу в кінці строку лізингу.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Сопко В.В.	Оренда - це підприємницька діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного розподілу з метою продажу готової продукції виробничо-технічного призначення або товарів народного споживання, а також допоміжна діяльність, яка сприяє такому продажу шляхом надання супутніх послуг.
Вакун О., Зарудна Н., Кундеус О.	З точки зору власника об'єкта лізингу, лізингову операцію слід розглядати як форму економічних відносин, що являє собою процес тимчасової передачі права користування і розпорядження майном (землею, складними об'єктами нерухомості, основними фондами, нематеріальними активами та іншим майном) за відповідну його вартості орендну плату.

Джерело: Складено за [2,3,4,5,6]

Однак, визначення поняття "оренда" В. Сопко стосується підприємств, які використовують лізинг як додаткову, а не основну форму діяльності.

На нашу думку, це визначення не розкриває всіх аспектів сутності та особливостей лізингової операції, а лише враховує взаємодію між виробником та лізингодавцем, який має намір продати об'єкт лізингу, причому такі відносини, які передбачають обов'язкове врахування участі всіх сторін та передачу права користування об'єктом лізингу. Природа цих відносин суттєво відрізняється від природи відносин купівлі-продажу.

Таким чином, можна зробити висновок про відсутність єдиного розуміння орендних відносин, що свідчить про необхідність подальших досліджень цього питання.

Серед науковців також існують розбіжності щодо визначення понять "лізинг" та "оренда". Одні вчені вважають, що ці поняття мають схожу природу і повинні обліковуватися на однакових засадах, а інші стверджують, що між ними існують суттєві відмінності і що для таких операцій необхідно запровадити різні облікові підходи.

Суперечки виникають через неповне тлумачення цих понять у

нормативній базі та брак наукових досліджень, які б застосовували теоретичні методи на практиці. По суті, оренда та лізинг є схожими за своєю природою, але між ними є ряд відмінностей.

Однією з відмінностей є те, що відповідно до Закону України "Про фінансовий лізинг" [7], лізингові договори укладаються за певну плату на певний період користування лізингоодержувачем, який становить не менше одного року. Закон дає чітке визначення лізингових платежів, які, на відміну від орендної плати, включають в себе погашення частини вартості об'єкта договору, винагороду за передане в лізинг майно, компенсацію відсотків за кредитом та інші витрати, пов'язані з виконанням договору лізингу.

Узагальнення досліджень щодо порівняльної характеристики орендної плати та лізингу представлено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика оренди та лізингу

Критерій	Оренда	Лізинг
Учасники орендних відносин	Орендодавець та орендар	Лізингодавець, лізингоодежувач, постачальник та інші учасники
Предмет орендних відносин	Нespoживана річ; основні засоби, які орендодавець виготовляє для передачі в оренду	Майно, яке є індивідуально визначеним, відповідає ознакам основного засобу, не заборонене законом для вільного обігу на ринку та не має обмежень щодо передачі. Земельні ділянки та природні об'єкти не можуть бути об'єктами оренди.
Ознаки договору	Ознаки договору найму	Характеристика договорів купівлі-продажу, оренди та розстрочки.
Термін дії орендного договору	Короткострокова угода, укладається на срок, який вказано в договорі	Довгострокові договори, тривалість яких залежить від тривалості життя предмета договору, протягом якого амортизується не менше 75% первісної вартості.
Передача прав власності	Залишається за орендодавцем	Визначається договором
Мета відносин	Для цілей даного підприємства	Тільки для ділових цілей
Ознаки орендного платежу	Сплату грошових коштів за тимчасове право користуватися об'єктом оренди	Платежі, які передбачають відшкодування витрат, понесених власником об'єкта у зв'язку з його придбанням, з урахуванням винагороди та інших можливих витрат, передбачених законодавством.

Джерело: Складено за [8]

Таким чином, між орендою та лізингом існують певні схожі риси, такі як необхідність укладення договору, набуття права користування об'єктом протягом певного періоду часу та обов'язок сплачувати лізингові платежі. Крім того, важливою відмінністю між цими формами договору оренди є те, що лізингоодержувач має можливість викупити об'єкт лізингу в кінці терміну оренди.

Для лізингодавця лізинг має такі переваги порівняно з кредитуванням, такі як знижений ризик неплатоспроможності користувача, гарантований можливістю вилучення об'єкта лізингу, отримання винагороди за надання майна в лізинг, а також можливість отримання фінансування за нижчими відсотковими ставками через наявність матеріальної застави, що зменшує ризик.

Водночас існують фактори, які знижують ефективність лізингу для кредиторів. Зокрема, уповільнення оборотності капіталу, прискорена амортизація через інтенсивне використання лізингових активів і потреба у великих обсягах власного або позикового капіталу.

Виробники (дистриб'ютори та постачальники) знаходять у лізингу нові канали збуту своєї продукції за рахунок споживачів, які не мають достатніх коштів для придбання своєї продукції. Основними перевагами лізингу для виробників (дистриб'юторів та постачальників) є прискорення темпів виробництва та реалізації нової продукції, уникнення ризику неплатежів, який несе лізингодавець, та переведення капіталу з форми товару на складах у більш ліквідну форму - грошові кошти на рахунку [9].

Розглянемо переваги та недоліки такої передачі майна у власність за вартістю, порівнюючи лізинг з іншими формами угод. Для лізингодавця переваги очевидні, оскільки він може отримати дохід від тимчасової передачі майна особі, зацікавленій у цьому майні для підприємницьких чи інших цілей, тоді як лізингоодержувач стоїть перед вибором між лізингом і купівлею.

У таблиці 1.3 показано переваги та недоліки лізингу для лізингоодержувачів.

Як складна соціально-економічна форма, лізинг відіграє дуже важливу роль у процесі формування багатокладної економіки та активізації економічної діяльності. Розглянемо деякі з найбільш важливих з них: фінансову, виробничу, збутову та податкову [11].

Таблиця 1.3

Переваги та недоліки оренди для орендаря

Критерій	Переваги оренди	Недоліки оренди
Фінансовий аспект	Низькі місячні платежі, можливість оновлення капіталу без залучення кредитів	Не стабільність цін в Україні та світі, можливість постійного підвищення орендних ставок або рентної плати, немає накопичення власного капіталу
Відповідальність	Всі ризики за несправність або неналежність майна залишається на власникові, за виключенням навмисних дій орендаря.	Можливе обмеження щодо прав на користування майном з боку орендодавця.
Зручність	Простота процесу пошуку та отримання майна в оренду, можливість вибору відповідно до власних потреб та бюджетів.	Стабільне витрачання грошових коштів на майно, яке не є власністю орендаря
Ремонт поліпшення	Відсутність відповідальності за будь-які витрати на технічне обслуговування	Частіше орендарі не можуть вносити зміни по відношенню до орендованого об'єкта

Джерело: Складено за [10]

Фінансова функція - це вигідний спосіб інвестування вільних коштів в основні фонди та можливість для продавця одразу отримати повну вартість обладнання за рахунок посередника.

Виробнича функція лізингу - один з найпрогресивніших методів матеріально-технічного відтворення виробництва, що забезпечує доступ до передового обладнання, яке швидко морально застаріває. Завдяки оперативності та гнучкості лізингу лізингоодержувачі мають змогу задовольнити виробничі потреби в машинах та обладнанні, необхідних для сезонних операцій.

Функція збуту є формою реалізації виробленого продукту, розширення

кола споживачів і захоплення нових ринків.

Певну специфіку має функція амортизації та застосування податкових пільг. Лізингове майно обліковується на балансі за згодою користувача або лізингодавця, а орендна плата включається до собівартості продукції, зменшуючи таким чином оподатковуваний прибуток. Лізинг сприяє залученню в галузь нового обладнання, розвитку та диверсифікації ринку засобів виробництва, скороченню циклу розробки нових поколінь техніки.

У літературі дуже поширеним є визначення лізингу як найбільш перспективного виду підприємницької діяльності, при якому вільні грошові кошти інвестуються на певний строк у майно, що передається лізингоодержувачу (суб'єкту підприємницької діяльності) за договором і використовується ним у підприємницьких цілях. Деякі науковці розглядають лізинг як особливий вид підприємницької діяльності, що включає три організаційно-економічні відносини - кредитні, торговельні та орендні, але їх зміст не розкриває повною мірою сутності цих майнових та фінансових операцій.

При лізинговій операції інвестиційна діяльність здійснюється виключно лізингодавцем, який вкладає кошти у придбання об'єкта лізингу і передає його лізингоодержувачу у користування та отримання прибутку. Тому лізинг не слід асоціювати виключно з інвестиційною діяльністю. Як вид підприємницької діяльності лізинг є ширшим за інвестиції в цілому і не повинен зводитися до дій лише одного суб'єкта - лізингодавця, а також не повинен обмежуватися процедурою укладення договору. Лізинг дає можливість продавцю збільшити обсяги продажу своєї продукції, а лізингоодержувачу - задовольнити свої потреби у володінні та користуванні об'єктом лізингу. Тому, незважаючи на наявність інвестиційної складової в лізингових відносинах, лізинг не є інвестиційною діяльністю.

Лізинг - це договірний спосіб передачі права власності між лізингодавцем і лізингоодержувачем, який виникає як функція формування матеріальних факторів виробництва і як комерційна операція щодо розподілу права

користування, володіння і розпорядження відповідним активом в обмін на орендну плату [12]. Сутність оренди та орендних операцій ілюструє наступна схема (рис. 1.1).

Вирішальну роль у розробці ефективної методології лізингових операцій відіграє розуміння їх сутності з економічної та правової точок зору. На основі аналізу існуючих підходів дослідники встановили, що лізингові операції з позиції власника об'єкта лізингу слід розглядати як форму економічних відносин, яка передбачає право користування та розпорядження майном (землею, майновими комплексами, основними фондами, нематеріальними активами та іншим майном) на тимчасовій основі за орендну плату, еквівалентну його вартості, а Встановлено, що це процес передачі.

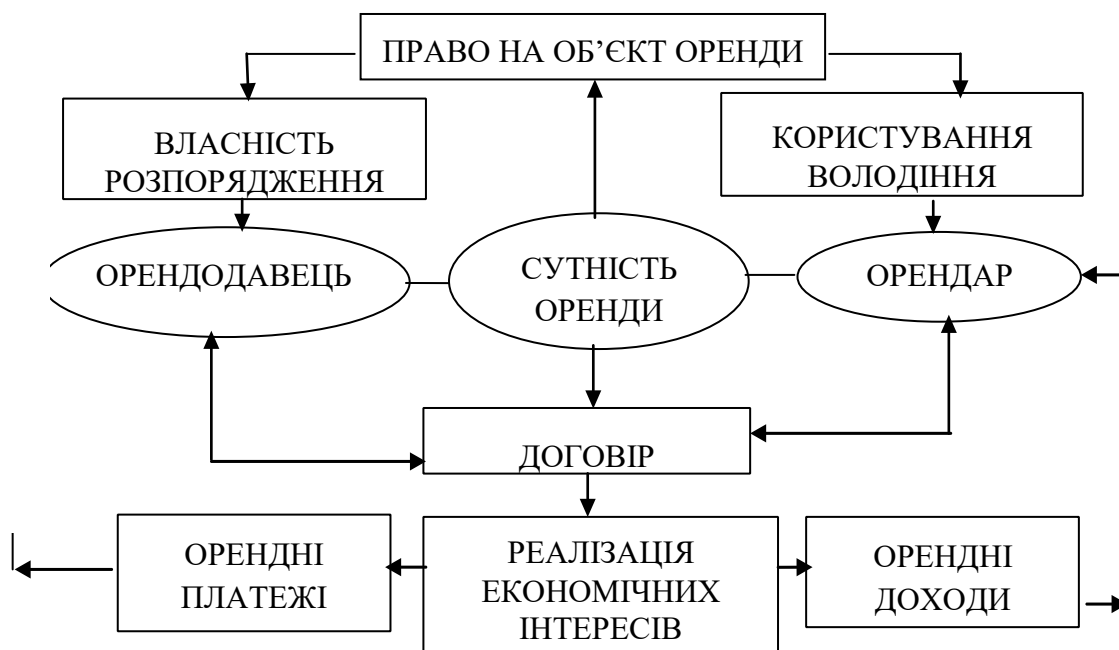

Рис. 1.1. Сутність оренди та орендних операцій

Джерело: Складено за [13]

Орендна операція здійснюється на підставі договору оренди, який визначає об'єкт оренди (наприклад, основні засоби, нематеріальні активи або інші необоротні матеріальні активи) та укладається між орендодавцем та орендарем, які є сторонами орендних відносин. Виходячи з правової природи договору, об'єкт лізингу слід розглядати в контексті комплексу майнових прав (володіння, розпорядження та користування), частина яких (користування та часткове розпорядження майном) переходить від лізингодавця до

лізингоодержувача [14]. Економічна функція лізингу полягає в тому, що лізингодавець отримує дохід від лізингової операції, а лізингоодержувач сплачує орендну плату.

Таким чином, можна зробити висновок, що лізинг є зручним і простим способом для лізингоодержувача розпочати бізнес без залучення кредитних відносин та зменшити ризики використання майна, але ця форма лізингу має недоліки, такі як потенційно обмежене використання об'єкта та відсутність накопичення власного капіталу.

1.2. Види ефективності операційної діяльності підприємства

У процесі свого становлення та розвитку оренда набула певних видів. З цієї причини законодавство деяких країн містить не лише загальне поняття оренди (лізингу), але й визначення окремих її видів. При цьому чіткі тлумачення термінів не збігаються, а операції, що характеризуються схожим змістом, іноді мають різні назви.

Орендні операції повинні бути чітко ідентифіковані системами бухгалтерського обліку обох сторін та відображені у фінансовій звітності. Згідно з національним НП(С)БО 14 "Оренда" [15] та міжнародним МСФЗ 16 "Оренда" [16], розрізняють два основні види оренди: операційну та фінансову, а основні відмінності між ними та їх концептуальні відмінності показано на рис. 1.2.

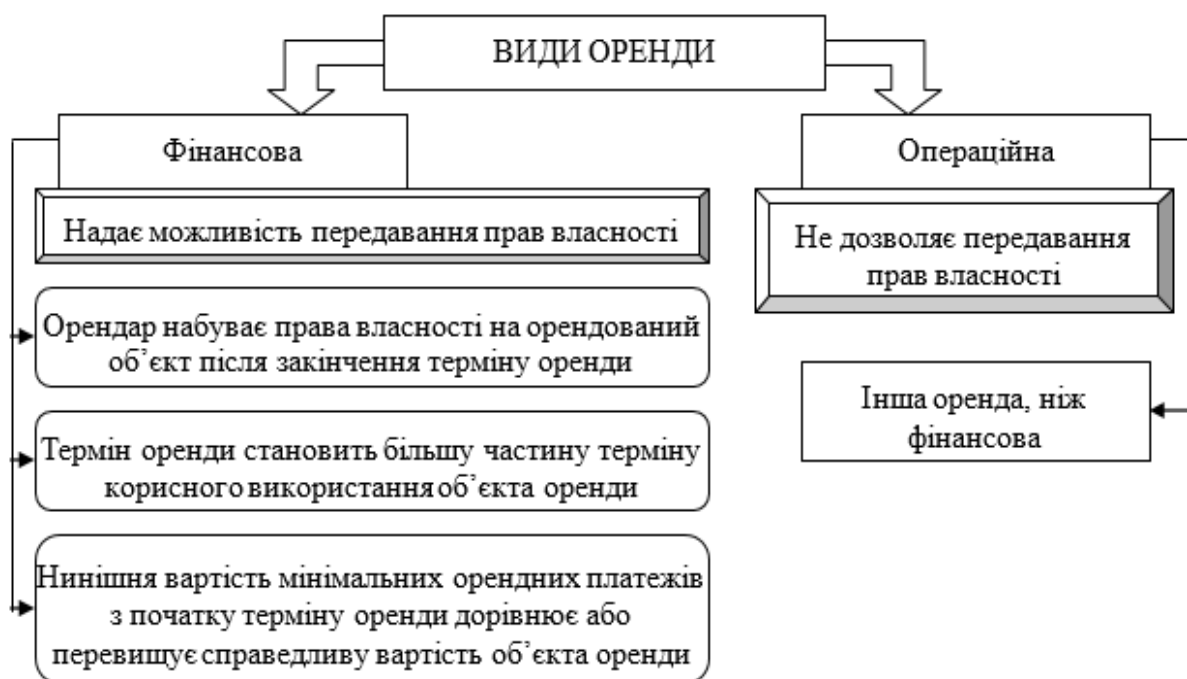

Рис. 1.2 Види оренди за МСФЗ 16 «Оренда» та НП(С)БО 14 «Оренда»

Джерело: Складено за [15,16]

Використовуючи ці класифікації та відповідні види орендних операцій, можна побудувати систему обліку, максимально наближену до потреб користувачів облікової інформації. Також можлива класифікація орендних операцій відповідно до мети обліку, наприклад, управлінський облік, стратегічний облік тощо.

Орендні операції можна поділити на два основні типи [17]:

- 1) операційна оренда (оренда з частковим поверненням інвестицій);
- 2) фінансовий лізинг (оренда з повною окупністю).

Оперативний лізинг (оренда) - це господарська операція, за якою фізична або юридична особа передає право користування основним засобом орендарю на строк, що не перевищує строку його амортизації, із зобов'язанням повернути відповідний основний засіб власнику після закінчення строку дії договору лізингу (оренди).

До оперативного лізингу відносяться всі договори, за якими витрати лізингодавця, пов'язані з придбанням об'єкта лізингу, не відшкодовуються

повністю протягом так званого початкового строку лізингу.

Важливо зазначити, що [18]:

- що орендодавець не планує покривати всі витрати за рахунок надходжень від одного орендаря;

- що період зносу не повністю покриває період фізичного зносу майна;

- ризик пошкодження або втрати майна лежить насамперед на орендодавцеві;

- в кінці визначеного періоду майно зазвичай повертається лізингодавцю, який потім або продає майно, або здає його в лізинг іншому клієнту.

Існує два види оперативного лізингу: рейтинговий та з викупом.

Рейтингова оренда - це короткострокова оренда від одного дня до одного року без права викупу майна орендарем.

Зворотний лізинг - це середньострокова оренда товарів, обладнання або машин на строк від одного до трьох років.

Операції рейтингу та лізингу передбачають багаторазову передачу машин та обладнання від одного лізингоодержувача до іншого. Ці операції стосуються стандартного обладнання, яке відповідає вимогам великої кількості лізингоодержувачів.

Фінансовий лізинг (оренда) - це господарська операція, за якою орендодавець на замовлення орендаря набуває у власність основний засіб і в подальшому передає його в користування орендарю на строк, що не перевищує строку амортизації основного засобу, після чого право власності на основний засіб переходить до орендаря в обов'язковому порядку [19].

НП(С)БО 14 визначає код для віднесення оренди до фінансової, що значною мірою прояснює сутність цієї форми передачі об'єкта в тимчасове користування.

Для класифікації оренди як фінансової необхідна наявність принаймні однієї з наведених нижче ознак (див. рис. 1.3).

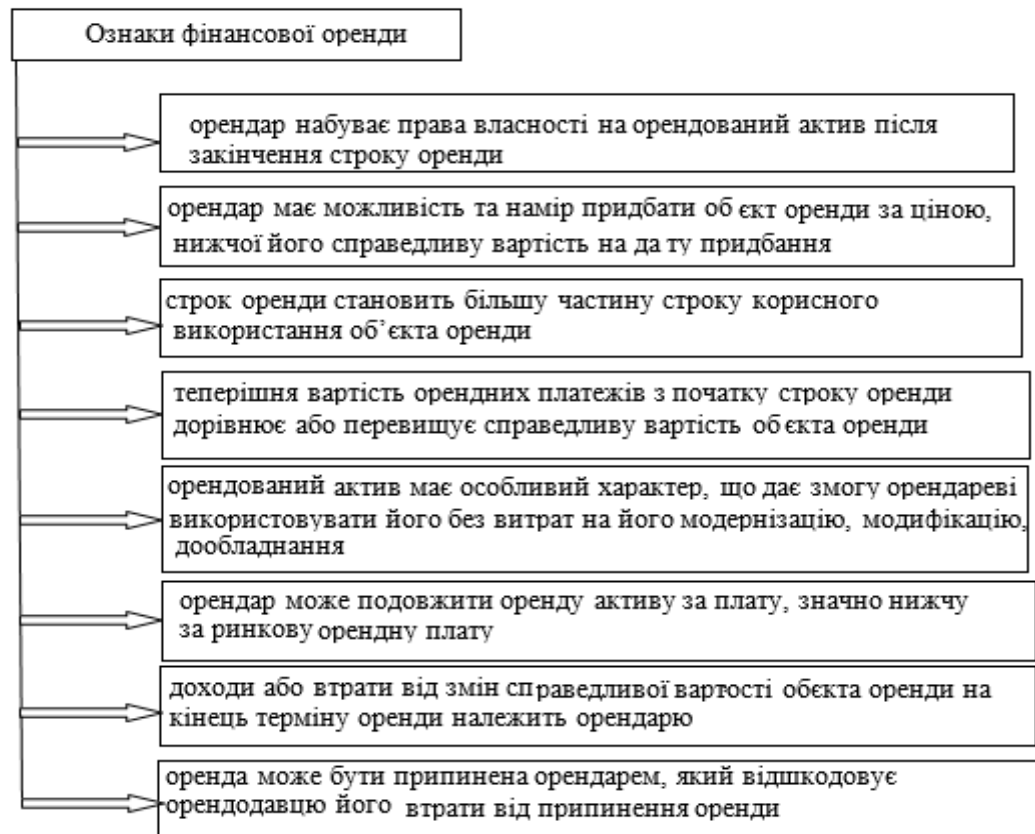

Рис. 1.3 Ознаки фінансової оренди відповідно до НП(С)БО 14

Джерело: Складено за [15]

На основі аналізу основних критеріїв, якими слід керуватися при визначенні виду оренди відповідно до НП(С)БО 14, було зроблено висновок про те, що можуть виникати відмінності в обліковому відображенні оренди як в теорії, так і на практиці. НП(С)БО 14 не містить необхідної інформації про зобов'язання щодо повернення орендованого майна власнику після закінчення терміну дії договору оренди не включено. У контексті застосування можуть виникнути певні проблеми з обліком орендованих активів, які потребуватимуть незалежного судження бухгалтерської служби компанії [15].

Крім того, не визначено операції, пов'язані з продажем орендованого активу, визначеного як об'єкт операційної оренди, або укладенням відповідної угоди з власником. Зазвичай, при вирішенні подібних ситуацій враховуються юридичні особливості, передбачені нормативною базою. Однак у даному випадку такий підхід не може бути застосований, оскільки поняття операційної

оренди відсутнє у Господарському та Цивільному кодексах України.

Критерії класифікації, передбачені НП(С)БО 14, переважно відображають економічну функцію орендної операції та не передбачають кількісних обмежень щодо її виділення, і, як наслідок, підприємства мають більше можливостей для прийняття рішень щодо виду оренди майна.

Згідно з Податковим кодексом України (далі -ПКУ) [20], операція оренди - це володіння і користування основним фондом фізичною та/або юридичною особою (орендарем) на визначений строк за плату.

У ПКУ використовується термін "фінансова оренда", який є аналогічним терміну "фінансова оренда" в НП(С)БО 14. Важливо, що для цілей бухгалтерського обліку ПКУ не розмежовує операції оренди та лізингу, а розглядає їх як одне поняття. Тому, беручи до уваги класифікацію оренди та вищезазначені характеристики, можна відзначити збіг між положеннями Податкового кодексу та НП(С)БО 14.

Господарський кодекс України (Далі – ГКУ) [21] визначає оренту як "операцію, за якою одна сторона (орендодавець) передає другій стороні (орендареві) за плату на певний строк у володіння і користування нерухоме майно з метою здійснення підприємницької діяльності". Однак, на відміну від ПКУ та НП(С)БО 14, він розмежовує поняття оренди та лізингу, а також розрізняє оренту державного та комунального майна. Така класифікація є дуже простою, але може бути неприйнятною для цілей бухгалтерського обліку.

Види оренди, передбачені ЦКУ, показані на рис. 1.4.

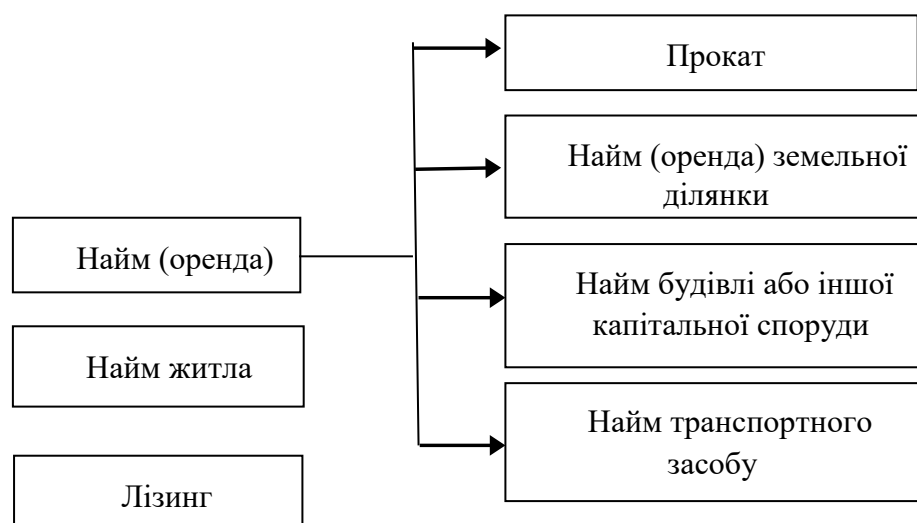

Рис. 1.4. Класифікація оренди відповідно до Цивільного кодексу України

Джерело: складено за [21]

Оскільки Цивільний кодекс України передбачає розкриття інформації про договірні відносини відповідно до правових аспектів та особливостей конкретних господарських відносин, встановлена класифікація не може повністю задовольнити потреби обліку оренди. Правильне розуміння принципів класифікації оренди повинно керуватися необхідністю відображення обліку оренди на рахунках підприємства з метою складання достовірної звітності.

Пропонується класифікувати оренду за типом об'єкта, формою власності, строком дії договору оренди, умовами нарахування амортизації та організацією бухгалтерського обліку. Класифікація договорів оренди за об'єктом є цілком обґрунтованою, оскільки вона впливає на характеристики договору та умови договору.

Важливою ознакою класифікації оренди є форма та розподіл орендних платежів, оскільки "використання цих форм оренди призведе до коригування орендних платежів пропорційно до рівня інфляції, викупу орендованого майна та відокремлення доходу від продажу орендованих послуг та продажу орендованого майна".

Дійсно, фінансовий лізинг є формою довгострокового кредиту на купівлю

і може бути наступних видів: оперативний лізинг, лізинг із залученням позикових коштів та пакетний лізинг;

Сервісний лізинг - це поєднання фінансового лізингу та договорів підряду, які передбачають надання певних оподатковуваних послуг, пов'язаних з технічним обслуговуванням орендованого майна [22].

Лізинг із залученням позикових коштів є особливим видом фінансового лізингу. За цією угодою основна частина лізингового обладнання (у вартісному вираженні) орендується у третьої сторони (інвестора), а амортизація на лізингове обладнання передбачена в першій половині строку лізингу.

Пакетний лізинг - це тип лізингу, за якого магазини, заводи, лікарні тощо фінансуються як єдиний пакет. В основному, будівля, інтер'єр та інвентар надаються в кредит, тоді як обладнання береться в лізинг.

Два основні види лізингових операцій, згадані вище, мають рівні можливості для використання ринкових відносин у нашій економіці, яка ще тільки зароджується. Інші лізингові операції однаково стосуються як оперативного, так і фінансового лізингу.

Наприклад, беручи до уваги характер предмета лізингу та зобов'язань лізингодавця перед лізингоодержувачем, можна виділити такі основні типи лізингових операцій лізинг нового обладнання; лізинг вживаного обладнання; "чистий" лізинг, коли лізингодавець не надає додаткових послуг лізингоодержувачу; лізинг з обмеженим набором послуг, зазначених у договорі; а також "повний" або "розширений" лізинг, який включає набір послуг, необхідних для нормальної експлуатації обладнання протягом періоду дії договору.

Залежно від джерела, з якого купується об'єкт лізингу, лізинг може бути прямим або зворотним.

Прямий лізинг - це лізинг, коли лізингодавець купує актив у постачальника для лізингоодержувача [23].

Зворотний лізинг - це лізинг, за якого компанія передає частину своїх активів лізинговій компанії та одночасно укладає договір лізингу.

Залежно від місцезнаходження сторін, лізинг може бути національним або міжнародним. При внутрішньому лізингу договір укладається між юридичними особами в одній країні, тоді як при міжнародному лізингу лізингова компанія і лізингоодержувач знаходяться в різних країнах.

Міжнародний лізинг поділяється на експортний, транзитний та імпорتنний.

Експортний лізинг - це операція, в якій постачальник і лізингова компанія знаходяться в одній країні, а лізингоодержувач є іноземною компанією. Такі операції називаються експортним лізингом, оскільки лізингова компанія виконує функцію стимулювання збуту по відношенню до свого вітчизняного контрагента (в даному випадку постачальника).

Транзитний лізинг - це операції, де всі сторони знаходяться в різних країнах. Це найскладніші операції для лізингових компаній. Вони вимагають знання юридичних, податкових та інших особливостей, характерних для обох іноземних ринків. Імпорتنний лізинг - це угода, в якій лізингова компанія знаходиться в країні лізингоодержувача, а постачальником є іноземна компанія. Такі операції називаються імпортним лізингом, оскільки лізингова компанія виступає в ролі стимулу для імпорту в межах однієї країни учасника угоди (в даному випадку лізингоодержувача).

Залежно від способу фінансування розрізняють строковий лізинг, який є одноразовою угодою, та поновлюваний (револьверний) лізинг, при якому договір лізингу продовжується після закінчення початкового терміну дії договору.

Крім того, існує термін "пільговий лізинг", який, на нашу думку, не є особливою формою лізингової послуги, а лише означає використання пільгових умов лізингу в певних країнах. В принципі, це стимулює розвиток певних галузей.

У практиці лізингових компаній операції з додатковими послугами (full-service leases) використовуються при лізингу складного обладнання. Цей вид лізингу характеризується постачанням і наданням додаткових послуг

(постачання певних видів сировини, відрядження фахівців для безпосередньої участі в управлінні виробничим процесом та інших необхідних послуг) на додаток до суто фінансових аспектів звичайного лізингу [25].

Якщо лізингодавець і лізингоодержувач укладають загальний договір, який передбачає право лізингоодержувача додавати обладнання без необхідності укладання нового договору, такий договір називається генеральним лізингом.

Це дослідження показує, що не існує єдиного системного підходу до трактування лізингу відповідно до його економічної та правової сутності. З юридичної точки зору, орендні відносини відображаються як передача певного майна та права користування ним однією стороною договору іншій стороні. З економічної точки зору значення оренди полягає в полегшенні та забезпеченні відтворення матеріальних цінностей для успішного функціонування економічних процесів на мікро- та макrorівнях.

Під лізингом слід розуміти договір, за яким лізингоодержувач набуває право користування неліквідним активом за плату протягом погодженого з лізингодавцем строку. Лізинг та оренда вважаються різними за своїм змістом операціями. Це пов'язано з тим, що ці форми господарських відносин передбачають певні особливості щодо подальшої долі активу, його виду та строку дії договору.

1.3. Механізм орендних відносин на підприємстві

Ефективність бізнесу відіграє важливу роль в економічному розвитку країни. На ринку домінують малі та середні підприємства (МСП), і не всі з них здатні придбати власні основні засоби, частково через складні умови, пов'язані з банківською діяльністю, включаючи недосконалість системи, високі відсоткові ставки та доступність кредитів. Деякі підприємства мають можливість продати машини, продукцію та обладнання, тоді як інші відчують гостру потребу в них, оскільки не мають достатніх коштів для придбання

необхідних засобів для ведення своєї діяльності. Тому лізинг основних засобів є вирішенням цієї проблеми [26].

Держава повинна бути зацікавлена в розвитку лізингових відносин, які забезпечують швидке повернення інвестованого капіталу та сприяють розвитку і управлінню МСП. Це пов'язано з тим, що лізинг може створити умови для переходу від державної монопольної власності до інших форм власності і навіть до вільного підприємництва.

На сучасному етапі існує багато перешкод для розвитку лізингу, в основному через командно-адміністративну систему. Зрештою, процес впровадження лізингу спрямовується і контролюється цією системою і відбувається в першу чергу в інтересах лізингоодержувачів, а не в інтересах лізингодавців. Тому в багатьох випадках оренда є неефективною.

Для того, щоб зробити його більш ефективним, необхідно, перш за все, роздержавити суб'єкт власності і зробити кожну форму власності економічно самостійною як форму господарювання. Об'єктивно лізинг здійснюється через певну систему організаційно-економічних відносин і через певну форму господарювання.

Лізинг дозволяє реалізувати інтереси як лізингоодержувача, так і лізингодавця [28].

Лізинг підприємств - це оренда такого майна, як самостійні підприємства, структурні підрозділи, виробничі дільниці, групи, виробничі потужності, цехи тощо.

Лізингові відносини - це постійно діючий механізм, який повинен базуватися на таких принципах [30]:

- довгостроковість економічних відносин між сторонами. Це дозволяє уникнути орієнтації лізингоодержувача на тимчасову вигоду і забезпечує довгострокову зацікавленість у досягненні високих економічних результатів;
- наявність договору, який визначає взаємні зобов'язання обох сторін;
- визначення умов привласнення державою та економічною системою певної частини результатів діяльності орендованого підприємства протягом

усього терміну оренди;

- конкурентний лізинг підприємств.

Механізм лізингових відносин повинен складатися з наступних елементів (рис. 1.5):

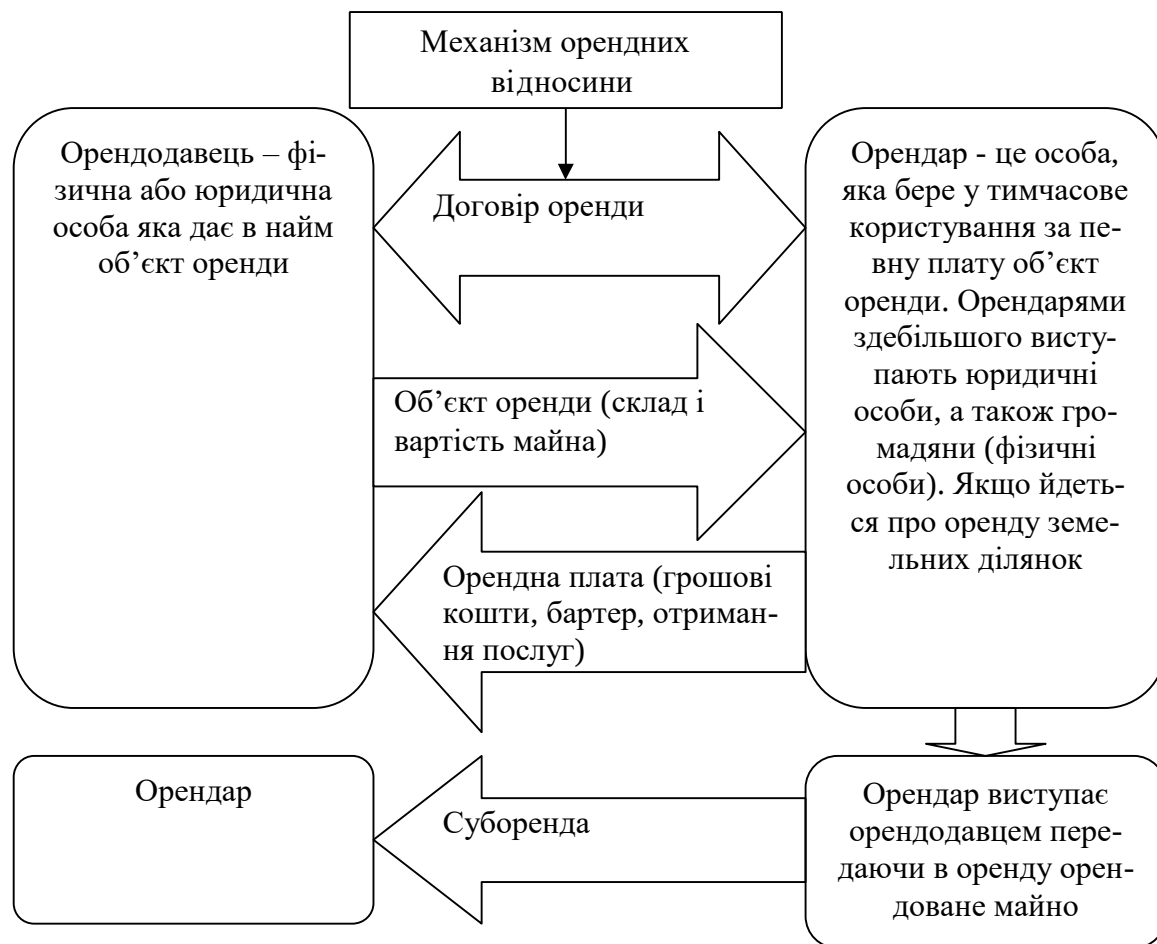

Рис 1.5 Механізм орендних відносин

Джерело: Складено за [31]

Відповідно до Закону України "Про оренду державного та комунального майна", лізингодавцями є [32]:

- Фонд державного майна України;
- Державні підприємства для забезпечення функціонування дипломатичних представництв;
- Підприємства та організації - нерухоме майно, загальна площа якого не перевищує 200 кв. м на одну установу або організацію, а також інше окреме індивідуально визначене майно.

Орендарі - це працівники підприємств, члени їх структурних підрозділів, інших юридичних осіб, а також юридичних осіб, заснованих громадянами України, іноземними фізичними та юридичними особами, міжнародними організаціями та особами без громадянства. Фізичні особи, які бажають укласти договір оренди державного майна з метою використання його у підприємницькій діяльності, повинні зареєструватися як суб'єкт підприємницької діяльності до підписання договору [33].

Об'єкти оренди підлягають наступним умовам [34]:

- Сукупне нерухоме майно суб'єкта господарювання та його структурних підрозділів;
- Грошові кошти та цінні папери;
- Нерухоме майно підприємства та інше окреме індивідуально визначене майно;
- Майно, що не увійшло до статутного капіталу суб'єкта господарювання, створеного в процесі приватизації;
- Захисні споруди цивільної оборони для підтримання їх цільового призначення;
- Нерухоме майно органів державної влади та органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, яке не використовується цими органами для виконання своїх функцій, передається в оренду та суборенду без права викупу.

Наступним елементом механізму орендних відносин є договір, який укладається між орендарем та орендодавцем. На першому етапі до орендодавця подається заява і протягом 15 днів Антимонопольний комітет або орган, уповноважений управляти державним майном, приймає рішення і дає свій висновок про можливість передачі в оренду та її умови; якщо протягом 15 днів висновку від вищезазначених органів не надійшло, договір вважається погодженим.

Орендодавець у п'ятиденний термін повідомляє орендаря про свій намір передати об'єкт в оренду або відмовити в цьому і надсилає йому копію проекту

договору та інші документи. Заяви приймаються протягом 10 днів з дня опублікування в засобах масової інформації оголошення про проведення конкурсу на право оренди конкретного об'єкта.

У договорі зазначаються: об'єкт оренди (з урахуванням складу і вартості майна та її індексації); строк дії договору; орендна плата (з урахуванням її індексації); умови відновлення орендованого майна до первісного стану і його повернення; виконання і забезпечення виконання зобов'язань (неустойка, штрафи, пені, штрафні санкції, порядок здійснення орендодавцем контролю за станом об'єкта, відповідальність сторін); умови (відповідальність, обов'язки сторін) [38].

Лізингоодержувач сплачує плату за користування об'єктом лізингу. Її нарахування не залежить від результатів господарської діяльності лізингоодержувача. Вона встановлюється в грошовій, натуральній формі або у вигляді незавершеного виробництва. Лізингові платежі включають в себе амортизацію, що вираховується з вартості об'єкта лізингу, кошти, що перераховуються лізингоодержувачем лізингодавцю для ремонту об'єкта в кінці строку лізингу та частину прибутку (доходу), отриманого від використання об'єкта лізингу (лізинговий відсоток).

Розмір лізингового відсотка змінюється відповідно до рівня інфляції та переоцінки основного засобу. У таких випадках розмір змінюється за згодою сторін у межах строків, визначених договором.

Орендні відносини припиняються за згодою обох сторін або в наступних випадках [39]:

- закінчення терміну дії договору;
- перехід лізингоодержувача у приватну власність на орендоване майно;
- банкрутство лізингоодержувача;
- знищення предмета лізингу;
- ліквідація лізингоодержувача або особи, яка була лізингодавцем.

Передача лізингоодержувачем об'єкта лізингу в суборенду третій особі називається сублізингом.

Таким чином, лізин є найперспективнішою формою оренди - це довгострокова оренда машин або обладнання. По суті, це новий спосіб фінансування і стимулювання збуту, заснований на збереженні права власності на товар за лізингодавцем.

Механіка цієї форми лізингу полягає в тому, що компанія-лізингодавець на прохання лізингоодержувача купує майно у виробника спеціально для конкретного лізингоодержувача, забезпечує фінансування та технічне обслуговування об'єкта лізингу.

1.4. Нормативно-правові аспекти документування операційної оренди на підприємстві

Нормативно-правове регулювання орендних операцій в Україні здійснюється за допомогою низки національних нормативних актів, а також міжнародних стандартів, їх наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативно-правове регулювання орендних операцій в Україні

Джерело визначення	Визначення
Господарський кодекс України	За договором оренди одна сторона (орендодавець) передає другій стороні (орендареві) у користування на певний строк основні фонди з метою здійснення підприємницької діяльності.
Податковий кодекс України	Господарські операції, за якими фізична або юридична особа (орендодавець) надає основний засіб у користування іншій фізичній або юридичній особі (орендарю) на визначений строк за плату (крім фрахтування (чартеру) морських та інших суден).
Цивільний кодекс України	За договором оренди орендодавець передає або зобов'язується передати орендарю основний засіб у користування на певний строк за плату.
НП(С)БО «Оренда»	14 Угода, за якою орендар набуває право користування неліквідним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.
МСБО «Оренда»	17 Угода, за якою орендодавець передає орендарю право користування активом протягом узгодженого періоду часу в обмін на платіж або серію платежів.
МСФЗ «Оренда»	16 Договір або частина договору, за яким передається право користування активом (базовим активом) на визначений період в обмін на винагороду.

Джерело: Складено за [20,21,15,16,40]

Дослідивши природу орендних відносин, можна помітити протиріччя між їх економічною та юридичною сутністю. Обліково-нормативною базою є НП(С)БО14, згідно з яким оренда та лізинг є еквівалентними поняттями, але така еквівалентність не є коректною з юридичної точки зору. Податкове законодавство також ототожнює ці два поняття. Науковці розглядають орендну операцію як процес між двома сторонами, орендарем та орендодавцем, та передбачають обов'язкове економічне регулювання таких господарських відносин, тобто укладення договору між сторонами, при цьому сутність операції з точки зору бухгалтерського обліку розкривається як передача права користування активом за узгоджену суму протягом певного періоду часу. Операція розкривається як передача права користування активом за узгоджену суму грошей протягом певного періоду часу.

Методологічні засади бухгалтерського обліку оренди та її розкриття у фінансовій звітності викладені в НП(С)БО № 14 "Оренда", яке розрізняє фінансову та операційну оренду. Для обліку операційної оренди відповідно до міжнародних стандартів слід застосовувати МСФЗ 16 "Оренда" [15,16].

Згідно з НП(С)БО 14 та МСФЗ 16, оренда - це угода, за якою орендар набуває права користування неліквідним активом в обмін на платежі протягом погодженого з орендодавцем строку.

Операційна оренда - це оренда, відмінна від фінансової, тобто оренда, яка не відповідає критеріям фінансової оренди, описаним вище. Операційна оренда характеризується тим, що об'єкт оренди є власністю орендодавця і відображається на його балансі. При передачі активів в лізинг складається договір про передачу основних засобів в оперативний лізинг. Об'єкт операційної оренди в орендаря обліковується на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані основні засоби" і списується з цього рахунку після закінчення терміну дії договору оренди.

Правову основу орендних відносин між суб'єктами господарювання визначає договір оренди.

Договір оренди - це договір, за яким одна сторона (орендодавець) передає другій стороні (орендареві) майно у користування на певний строк для здійснення підприємницької діяльності і за це отримує орендну плату.

Предмет договору оренди визначається індивідуальними ознаками і може бути річчю, яка зберігає свій первісний стан після багаторазового використання. Господарський кодекс також передбачає, що об'єктом оренди у сфері підприємництва може бути як нерухоме майно (будівлі, споруди, приміщення), так і інше окреме індивідуально визначене майно виробничо-технічного призначення.

Договір оренди повинен містити детальний опис індивідуальних характеристик нерухомого майна, оскільки у разі припинення договору оренди орендар зобов'язаний повернути орендодавцю раніше отриманий у користування об'єкт.

Право на оренду нерухомого майна має власник нерухомого майна, особа, яка має право власності, або особа, уповноважена укладати такий договір, відповідно до положень ЦКУ [40].

Істотними умовами договору лізингу за ЦКУ є, зокрема, предмет лізингу, строк дії договору лізингу, лізингові платежі, амортизаційні відрахування та умови відновлення, повернення або викупу об'єкта лізингу у первісний стан.

Строк дії договору оренди визначається за згодою сторін. Якщо протягом одного місяця після закінчення строку дії договору оренди жодна із сторін не запропонує припинити його дію або змінити його умови, договір оренди вважається продовженим на той самий строк і на тих самих умовах, які були передбачені договором.

Договір оренди може бути укладений у простій письмовій формі. Однак, у разі оренди індивідуально визначеного майна, договір повинен бути нотаріально посвідчений [42]:

- Оренда будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремих частин) на строк більше трьох років;
- Транспортні засоби, в яких беруть участь фізичні особи. Існує кілька

випадків, коли договір оренди може бути розірваний:

- 1) закінчення строку дії договору і одна або обидві сторони не бажають продовжувати ці правовідносини;
- 2) смерть фізичної особи-орендаря;
- 3) смерть фізичної особи-орендаря;
- 3) ліквідації юридичної особи, яка є лізингоодержувачем або лізингодавцем;
- 4) знищення предмета лізингу.

Договір оренди також може бути розірваний достроково за згодою сторін та в односторонньому порядку до закінчення строку його дії лише у випадках, передбачених ЦКУ.

Однією з найважливіших умов договору оренди є розмір орендної плати. Якщо ця умова не включена в договір, договір може вважатися неукладеним.

Відповідно до Господарського кодексу України, орендна плата - це фіксований платіж, який орендар вносить орендодавцеві незалежно від результатів своєї діяльності. Форма оплати за користування майном, як правило, встановлюється у грошовій формі, але може встановлюватися і в натуральній формі. Варто зазначити, що в більшості випадків орендна плата включає в себе амортизаційні відрахування на відновлення орендованого майна до первісного стану, частину прибутку, отриманого орендодавцем на майно, передане в оперативний лізинг, та ПДВ (якщо підприємство є платником ПДВ).

Операційна оренда регулюється Податковим кодексом України. Відповідно до ПКУ [20], надання права користування активом за договором операційної оренди класифікується як продаж послуг, тому для підтвердження факту надання послуг компанія щомісяця складає "Акт надання послуг" за договором оренди, який є підставою для отримання та обліку орендної плати від орендаря.

Крім орендної плати, орендарю відшкодовуються всі комунальні послуги, спожиті орендарем за договором оренди, на підставі рахунку орендодавця або акту наданих послуг.

При поверненні активів з оперативного лізингу сторони укладають і підписують Акт приймання-передачі основних засобів з оперативного лізингу.

Договір оренди також повинен містити окремі пункти, що передбачають відповідальність за невиконання умов договору. На практиці часто виникають проблеми з несвоєчасною сплатою орендарями орендних платежів. У багатьох випадках за такі порушення передбачена пеня в розмірі, визначеному в договорі. Тому інформацію, що міститься в договорі оренди, слід ретельно перевіряти до того, як він буде підписаний обома сторонами.

Таким чином, дотримання чинного законодавства та належне документальне оформлення операцій є запорукою успішного ведення бізнесу.

Висновки до розділу 1

Оренда - це підприємницька діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного розподілу, метою якої є продаж готової продукції або споживчих товарів, а також допоміжна діяльність, яка підтримує такий продаж шляхом надання супутніх послуг.

Між орендою та лізингом існують певні схожі риси, такі як необхідність укладення договору, набуття права користування об'єктом протягом певного періоду часу та обов'язок сплачувати лізингові платежі. Крім того, важливою відмінністю між цими формами договору оренди є те, що орендар може викупити об'єкт оренди після закінчення терміну дії договору.

У процесі свого становлення та розвитку лізинг набув певних видів. З цієї причини законодавство деяких країн містить не тільки загальне поняття оренди (лізингу), а й визначення окремих її видів. При цьому чіткі тлумачення термінів не збігаються, а операції, що характеризуються схожими деталями, іноді мають різні назви.

Лізингові операції в цілому поділяються на оперативний лізинг (часткове повернення інвестицій) та фінансовий лізинг (повне повернення інвестицій).

Оперативний лізинг (оренда) - це господарська операція, за якою фізична

або юридична особа передає право користування основним засобом орендарю на строк, що не перевищує строку корисного використання (експлуатації) основного засобу, із зобов'язанням повернути відповідний основний засіб власнику в кінці строку дії договору лізингу (оренди).

Фінансовий лізинг (оренда) - це господарська операція, за якою фізична чи юридична особа набуває у власність основний засіб у лізингодавця за дорученням лізингоодержувача з подальшою передачею його у користування лізингоодержувачу на строк, що не перевищує строку корисного використання (експлуатації) такого основного засобу, з подальшим зобов'язанням переходу права власності на основний засіб до лізингоодержувача.

Методологічні засади бухгалтерського обліку оренди та розкриття інформації про неї у фінансовій звітності викладені в НП(С)БО № 14 "Оренда", яке розрізняє фінансову та операційну оренду. Для обліку операційної оренди відповідно до міжнародних стандартів необхідно застосовувати МСФЗ 16 "Оренда". Для успішного ведення бізнесу важливо дотримуватися чинного законодавства та належним чином документувати операції.

РОЗДІЛ 2

Аналітична оцінка стану та напрями удосконалення орендної діяльності ТОВ «Нова Пошта»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта" засноване у 2001 році і спеціалізується на експрес-перевезеннях різних вантажів та документів для юридичних та фізичних осіб. Статутний капітал товариства становить 412 000 гривень, його заснували акціонери Поперсинюк Інна Степанівна, Поперсинюк Володимир Анатолійович та Крамов В'ячеслав Валерійович [41].

Проте 9 січня 2024 року український поштовий оператор "Нова Пошта" анонсував зміну назви на NOVA. Керівництво пояснює це рішення тим, що компанія розширила свої функції і більше не обмежується наданням поштових послуг. Керівник компанії пояснює це так: "Ми вже більше, ніж поштове відділення. Саме тому ми вирішили прибрати цей термін з назв компаній групи, залишивши ширшу назву, яка не має кордонів" [42].

Місцезнаходження товариства з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта" (скорочено ТОВ "Нова Пошта"): адреса: м. Київ, Голосіївський район, Столичне шосе, 103, корпус 1. Дата реєстрації: 19 січня 2001 року.

Види діяльності ТОВ "Нова Пошта" за КВЕД [41]:

Основний:

52.29 Інша допоміжна транспортна діяльність.

Інші:

Діяльність дистриб'юторів, що спеціалізуються на продажу конкретних продуктів;

Діяльність дистриб'юторів, що реалізують широкий асортимент

продукції.

Інша діяльність агентств з управління персоналом;

Інша допоміжна діяльність у сфері комерційної діяльності, не віднесена до інших класів;

Інша діяльність з роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах;

Роздрібна торгівля аудіо- та відеотехнікою в спеціалізованих магазинах;

Роздрібна торгівля газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах;

Роздрібна торгівля новими товарами в інших спеціалізованих магазинах;

Роздрібна торгівля через компанії поштового замовлення та Інтернет;

Складське господарство;

Інші поштові та кур'єрські послуги;

Інші фінансові посередники;

Консультування з питань управління;

Рекламні агентства.

Статутний капітал станом на 5 січня 2021 року становить 4654075,00 грн.

Мережа "Нова Пошта" налічує понад 318 відділень та понад 6 000 відділень по всій країні, причому кількість представництв зростає з кожним роком. Окрім представництв, компанія також доставляє посилки кур'єрами. Кур'єрська система компанії складається з висококваліфікованих співробітників, які здатні запропонувати індивідуальний підхід до кожного клієнта.

"Нова Пошта" - це компанія, яка швидко розвивається і допомагає зближувати людей. Цей динамізм спонукає компанію до постійного руху.

Основне завдання ТОВ "Нова Пошта" - запропонувати співробітникам швидкозростаючу кар'єру відповідно до інноваційного духу. Адже єдиним фактором, що гальмує розвиток, є відсутність "правильних" кадрів. Їх потрібно не тільки найняти, але й навчити та адаптувати до культури компанії за короткий проміжок часу.

Компанія задала вектор розвитку ринків, на яких була першовідкривачем,

розвинула цілий сектор економіки та вийшла на міжнародний ринок. Її лідерська позиція призвела до природного бажання показати гарний приклад побудови нового відповідального українського бізнесу.

До групи "Нова Пошта" входять як іноземні, так і українські компанії. Сьогодні компанія є провідною приватною логістичною компанією завдяки своїй здатності надавати клієнтам повний спектр логістичних послуг та тісно пов'язаних з ними сервісів. До складу організації входять як українські, так і іноземні компанії: "Нова Пошта", NP Logistic, Nova Pay, Nova Poshta Global.

Місією та метою компанії є здійснення господарської та комерційної діяльності з метою реалізації інтересів учасників на основі отримання прибутку.

Цільовими клієнтами у 2021 році є особи із середнім рівнем доходу, переважно цивільні чоловіки та жінки, а у 2022 році послугами компанії користуватимуться військовослужбовці. Крім того, аудиторія тепер поділяється на категорії, що визначаються впливом війни на їхнє життя та сприйняття.

Група «Нова Пошта» працює із дотриманням усіх норм українського законодавства. Структура Групи «Нова Пошта» наведено на рис 2.1.

Рис. 2.1. Структура Групи «Нова Пошта»

Джерело: Складено за [42]

Загальний штат працівників компанії перевищує 30 000 осіб.

На рис. 2.2 зображено кількість відділень розташованих у всіх куточках України.

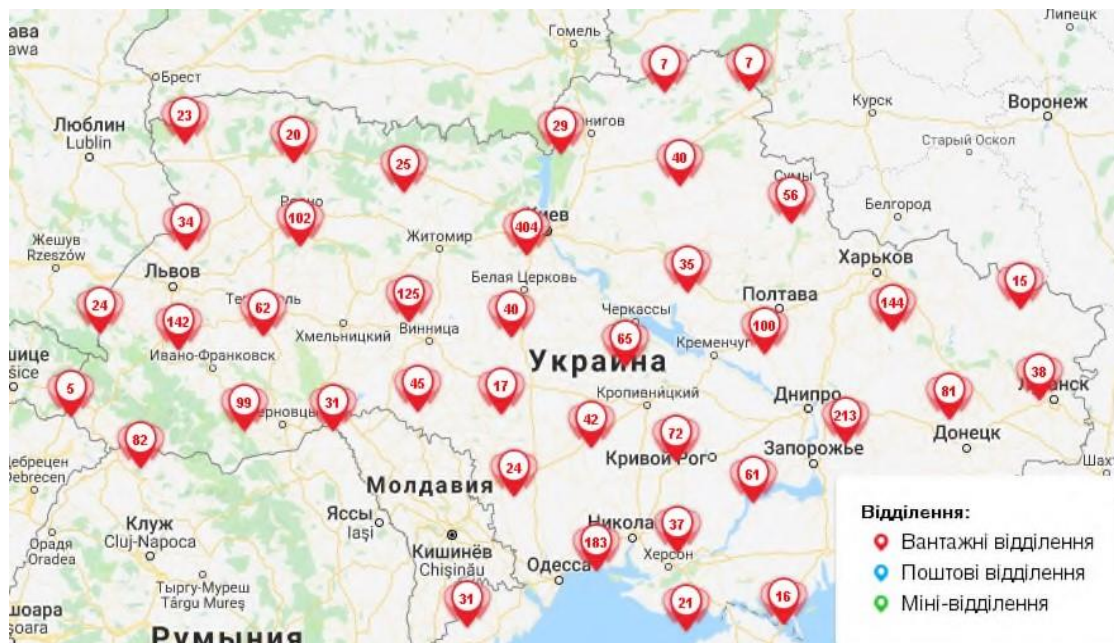

Рис. 2.2. Географія розташування відділень ТОВ «Нова Пошта»

Джерело: Складено за [42]

Як показує ця динамічна історія розвитку, вже понад 18 років компанія надає своїм клієнтам зручний, доступний та якісний сервіс доставки вантажів та посилок у всі точки України.

Щороку компанія збільшує кількість своїх відділень в Україні. Відповідна динаміка проілюстрована на рисунку 2.3.

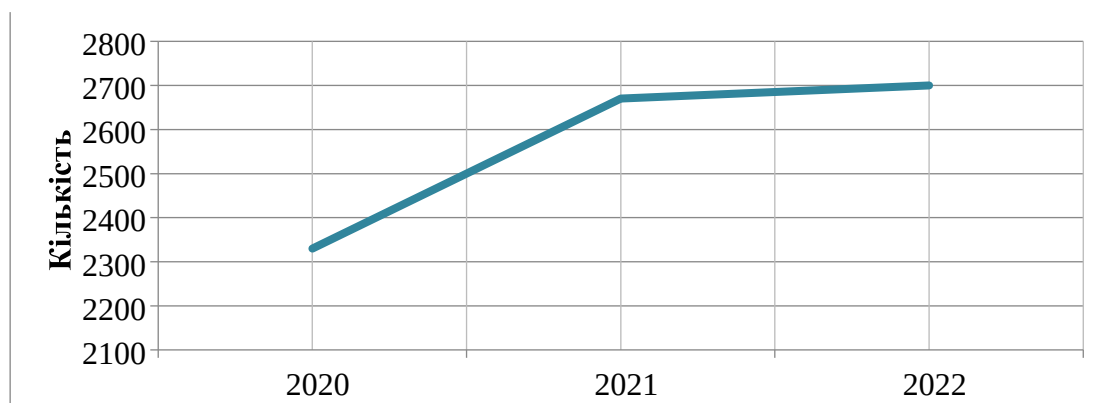

Рис. 2.3. Динаміка відкриття нових філіалів ТОВ «Нова Пошта» по
Україні протягом 2020 – 2022 рр.

Джерело: Складено за [42]

У війну Нова Пошта вийшла на ринок як беззаперечний лідер на ринку доставки. За результатами 2021 року, за оцінками Марчіна Куксіновича, колишнього генерального директора Meast Group, частка компанії на цьому ринку становить 65%, тоді як її головний переслідувач, колишній монополіст "Укрпошта", має 25%, а Meest - менше 3%.

У 2021 році компанія вдвічі скоротила середній час доставки до 23 годин, а у 2022 році збільшила бюджет розвитку з 3 млрд грн до 5 млрд грн. Мережа поштових відділень мала бути збільшена вдвічі - до 25 000, а кількість відділень зросла на 10% - до 11 000. Наприкінці року посилки мала перевозити власна авіакомпанія Supernova Airlines.

24 лютого, близько 8-ї ранку, більшість вищого керівництва зібралося в київському офісі НП на екстрену нараду. 25 лютого функціонувало 40% мережі. Наступного дня перевезення посилок майже припинилися. Мета компанії - підтримувати точку беззбитковості. Компанія скоротила свою мережу відділень більш ніж на 80%, звільнила близько 1 500 з 32 000 співробітників і урізала зарплати тим, хто залишився.

Дефіцит фінансування в березні був покритий за рахунок затримки платежів постачальникам і фінансового резерву в розмірі місячного бюджету, який компанія зберігала на "чорний день".

У період з 1 по 21 березня кількість відправлень "Нової пошти" зросла в 3,5 рази, до 350 000 на день; у квітні компанія вийшла на беззбитковість, а з травня доходи перевищували витрати; до кінця липня працювало 75% мережі, а обсяги відправлень досягли 90% від довоєнного рівня.

За даними ООН, майже 14 мільйонів українців залишили свої домівки за перші 100 днів вторгнення. Для багатьох з них НП стали основним засобом пересування. Як наслідок, середня вага посилок збільшилася вдвічі. Незабаром

компанія відреагувала на це, запропонувавши біженцям нову послугу. До війни НП не дуже добре здійснювала доставку за кордон і була занадто дорогою. Ми перебудували послугу з нуля.

Ми почали перевозити валізи за фіксованою ціною. Для переїзду бізнесу було використано близько 1 000 вантажівок вагою близько 20 тонн. Решта транспортних засобів зафрахтовані для гуманітарних проектів ООН та Червоного Хреста.

Волонтерство та відновлення електронної комерції принесли додаткову ліквідність. За даними ProConsult, наприкінці березня 60% поставок НКП були замовлені онлайн. Компанія відчула зростання попиту в квітні, коли біля відділень стояли черги з 50-70 клієнтів.

"Нова Пошта" була одним з перших приватних підприємств в Україні, яке запровадило принципи корпоративного управління, а з 2015 року в компанії працює наглядова рада. Російське вторгнення змусило нас повернутися до свого коріння. У воєнний час корпоративне управління з усталеними процедурами не працює належним чином. В умовах, коли ситуація змінюється щохвилини, звіти, погодження та збори надто затягують прийняття рішень. Мандат Наглядової ради був достроково припинений.

За перші півроку війни "Нова пошта" втратила щонайменше 40% довоєнних доходів; наприкінці липня компанія оцінила прямі збитки від бойових дій в 1 млрд грн. Навесні термінали в Харкові та Миколаєві були пошкоджені внаслідок ракетних обстрілів.

Основним завданням є розширення в Польщі, де до кінця року буде відкрито 10 філій НП. Перше відділення у Варшаві відкриється у вересні. Куксінович з Mist Group оцінює річний обсяг поставок на польський ринок приблизно в 1 мільярд одиниць. Це майже в 2,5 рази більше, ніж в Україні.

Надзвичайна ситуація була дуже запізненою. Глобальна експансія була в стратегії, але NP зіткнулася з війною, маючи лише NP Moldova та NP Global, які обслуговували поставки з США, Європи та Китаю.

За вісім років у Молдові NP відкрила близько 20 відділень і 130 поштових

відділень. Компанія намагалася закріпитися на грузинському ринку, але шість пілотних відділень були закриті без пояснення причин.

Основна увага була зосереджена на сусідніх країнах Центральної Європи з високою концентрацією українських біженців. За даними ООН, лише в липні близько двох мільйонів українців втекли від війни до Польщі, і НР очікує, що "польські" українці відправлятимуть щонайменше 30 мільйонів посилок на рік.

Компанія кине виклик лідеру InPost, який покладається на поштові автомати і займає 45% польського ринку. Іншим сильним гравцем є Poczta Polska, яка має розгалужену мережу відділень. На ринку також присутні глобальні компанії DHL, UPS і FedEx. Щоб конкурувати в Польщі, новачкам потрібні сучасні послуги та ноу-хау - НР має все це, включаючи відмінний мобільний додаток, швидкість і якість обслуговування.

Що їх стримує, так це відсутність впізнаваного бренду. У Польщі його потрібно будувати з нуля. Орієнтуватися в першу чергу на українців - це розумна стратегія.

Динаміка кількості відкритих відділень свідчить про те, що вони продовжують працювати, незважаючи на повномасштабне вторгнення, втрату терміналів, руйнування відділень і поштових відділень та зростаючу складність їхньої роботи.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «Нова Пошта»

Основним загальним показником діяльності ТОВ "Нова Пошта" є прибуток, напрями використання якого визначаються вищим органом управління засновника. Джерелами доходів і прибутку суб'єкта господарювання є надходження від реалізації товарів і послуг, інших видів фінансово-господарської діяльності, кредити банків та інших кредиторів, безоплатні або благодійні надходження, майно, набуто відповідно до чинного законодавства, приріст балансової вартості запасів, надходження від виконання довгострокових договорів та інші джерела надходжень [43]. Проведемо

аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Нова пошта» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Нова пошта»
за 2020 - 2022 рр., тис. грн

Показник	Роки			Відхилення 2021/2022
	2020	2021	2022	
Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг	16902857	20843502	23687034	2843532
Собівартість реалізованих послуг	1287086	16441004	19276532	2835528
Валовий прибуток	4025771	4402498	4410502	8004
Інші операційні доходи	166643	202834	696168	493334
Адміністративні витрати	1469141	123703	1673172	1549469
Витрати на збут	416263	561844	439130	-122714
Інші операційні витрати	768703	508590	481061	-27529
Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток (збиток)	1538307	1611195	2513307	902112
Інші фінансові доходи	687882	1814806	1138698	-676108
Фінансові витрати	533590	630813	887690	256877
Інші витрати	602457	255	373963	373708
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1090142	2794933	2390352	-404581
Витрати з податку на прибуток	-98850	-194613	-254392	-59779
Чистий фінансовий результат: прибуток	991292	260032	2135960	1875928

Джерело: Розраховано за [Додаток А]

Як видно з таблиці 2.1, чистий дохід від реалізації послуг ТОВ "Нова Пошта" з 2021 по 2022 рік збільшився на 2843532 тис. грн, незважаючи на те, що 2022 рік був дуже складним для України через повномасштабне російське

вторгнення, але обсяг реалізації послуг збільшився, незважаючи на те, що 2022 рік був дуже складним для України через повномасштабне вторгнення Росії. Відповідно, собівартість реалізованих послуг також зросла на 2835528 тис. грн.

Валовий прибуток компанії та інші операційні доходи також зросли на 8004 та 493334 тис. грн відповідно. Це свідчить про те, що прибутковість компанії у 2022 році зросла.

Адміністративні витрати значно зросли з 2021 по 2022 рік, але це було пов'язано зі збільшенням адміністративного персоналу, тоді як витрати на збут та інші операційні витрати були неоднозначними. Фінансовий прибуток ТОВ "Нова пошта" значно зменшився до 676 108 тис. грн у 2022 році, тоді як фінансові та інші витрати зросли.

Таким чином, чистий фінансовий результат: прибуток у 2022 році порівняно з 2021 роком значно збільшився до 187 5928 тис. грн, і, незважаючи на війну, діяльність ТОВ "Нова Пошта" мала хороші результати.

Аналіз доходів ТОВ "Нова Пошта" за послугами у 2020-2022 роках представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз доходу ТОВ «Нова Пошта» в розрізі видів послуг протягом
2020 - 2022 рр. тис. грн

Назва показника	Роки		
	2020	2021	2022
Посилки	13313,65	15834,65	14592
Грошові перекази	4924,94	5590,99	5387,3
Письмова кореспонденція	2248,74	2476,01	1994
Періодичні видання	4825,3	5750,73	4698,2
Доставка з інтернет - магазинів	32145,68	34504,4	46596
Торгівельна діяльність	4945,19	5431,24	4326
Зберігання вантажу	3245,63	3839,82	4180
Послуги електрозв'язку	1534,09	1837,04	1627,1
Інші послуги	4062,78	4712,41	1935,4
Загальна сума	71246	79571,29	85325

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Протягом аналізованого періоду з 2021 по 2022 роки загальний прибуток підприємства постійно зростає. З таблиці 2.2 видно, що дохід від різних видів послуг поступово зростає, за винятком послуги "письмова кореспонденція", яка відзначається тенденцією до зниження. У 2022 році цей дохід скоротився на і складає всього 2% від загального обсягу послуг.

Загальні витрати ТОВ «Нова Пошта» за 2020-2022 роки наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Витрати ТОВ «Нова Пошта» за 2020 -2022 роки, тис. грн

Назва показника	Роки		
	2020	2021	2022
Заробітна плата і нарахування на ФОП	25645,86	35020,25	38541,85
Витрати на утримання транспорту	2554,63	2964,52	3445,23
Обслуговування технічних засобів	585,34	600,7	612,1
Опалення і електроенергія	1389,67	1960,54	2152,32
Амортизація	1833,74	2190,25	1424,21
Плата банку за готівку	1270	1386,52	1420,2
Купівельна вартість	12585,36	16214,21	17210,56
Податки	3289,21	3547,2	3004
Витрати на матеріали	790,32	858,21	812,54
Перерахунок ПДВ	905,32	1210,25	1558,14
Оплата послуг електрозв'язку	578,65	660,85	712,35
Виплати на оренду	600,2	800,2	1100,2
Всього	50928,3	66353,7	69793,7

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Витрати на оплату праці є найважливішими, за ними йдуть витрати на закупівлю, потім транспортні витрати, податки, амортизація та інші витрати. Рівень змінних витрат, споживання електроенергії та транспортні витрати розраховуються у відсотках до обсягу виконаних робіт та наданих послуг.

Фінансово-господарська діяльність підприємств у короткостроковій перспективі оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності. Ліквідність підприємства - це його здатність і швидкість перетворення поточних активів у грошові кошти з метою погашення поточних і прострочених

зобов'язань, термін сплати яких настав [45].

Аналіз ліквідності балансу суб'єкта господарювання дозволяє виявити найбільш важливі аспекти та слабкі місця в діяльності суб'єкта господарювання, а також вказати, в яких напрямках слід провести роботу для покращення фінансового стану суб'єкта господарювання. Проаналізуємо ліквідність ТОВ «Нова Пошта» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Показники ліквідності ТОВ «Нова Пошта» за 2020 – 2022 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +,-	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020
Коефіцієнт покриття	1,2	1,25	1,25	-	0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,59	0,63	0,75	0,12	0,16
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,27	0,3	0,34	0,04	0,07

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Можна зробити висновок, що всі розраховані показники ліквідності зросли за останні три роки: коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець 2022 року становив 0,34, що на 0,04 вище за значення показника на кінець попереднього року. Коефіцієнт швидкої ліквідності залишався стабільним протягом 2021-2022 років, але збільшився на 0,05 порівняно з показником на кінець 2020 року; коефіцієнт поточної ліквідності на кінець 2022 року був на 0,12 вищим, ніж на кінець 2021 року; а коефіцієнт поточної ліквідності на кінець 2022 року був на 0,12 вищим, ніж на кінець 2021 року. Зростання ліквідності компанії свідчить про покращення ситуації з оборотним капіталом. Однак важливо розглянути можливі шляхи покращення ліквідності та платоспроможності компанії.

Загалом, оптимізація ліквідності підприємства може бути досягнута за допомогою системи механізмів фінансової стабілізації, тобто заходів, спрямованих на зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання.

Підприємство може спокійно і планомірно здійснювати свою фінансово-господарську діяльність лише за умови стабільного фінансового стану.

Стійкість фінансового стану підприємства залежить від структури його активів і джерел капіталу та збалансованості активів і пасивів підприємства за функціональною ознакою.

Проаналізуємо фінансову стійкість ТОВ "Нова Пошта" у 2020-2022 роках (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка фінансової стійкості ТОВ “Нова Пошта” за
2020 – 2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,89	0,89	0,88	-0,01	-0,01
Коефіцієнт фінансування	0,80	0,76	0,82	0,06	0,02
Коефіцієнт забезпеченості підприємства власними оборотними коштами	0,40	0,23	0,51	0,28	0,11

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Коефіцієнт фінансової стійкості (платоспроможності або автономії) залишився практично незмінним у діапазоні 0,88-0,89 з 2020 по 2022 рік, згідно з таблицею 2.5. Порівнюючи дані за 2021 та 2021 роки, змін не спостерігається: коефіцієнт фінансової стійкості залишається стабільним на рівні 0,88-0,89 з 2020 по 2022 рік. На кінець 2022 року співвідношення власного капіталу до активного капіталу зменшилося на 0,01 порівняно з 2021 роком.

Згідно з розрахованим коефіцієнтом структури капіталу, залежність підприємств від позикових коштів є мінімальною і у 2022 році порівняно з 2021 роком цей показник збільшився на 0,06. Наближення цього показника до 1 означає, що власник добре фінансується, але все ще існує потреба в оптимізації структури капіталу, яку можна здійснити за такими критеріями: зниження середньозваженої вартості сукупного капіталу, підвищення рівня рентабельності (прибутковості) капіталу та мінімізація.

У період з 2020 по 2022 рік коефіцієнт покриття власним капіталом збільшився на 0,11. Це свідчить про фінансову стійкість компанії та її здатність діяти на випередження в умовах відсутності доступу до позикового або зовнішнього капіталу.

Таким чином, діяльність ТОВ "Нова Пошта" охоплює багато взаємопов'язаних і тісно пов'язаних між собою аспектів. Команда ТОВ "Нова Пошта" постійно прагне вдосконалювати свої послуги, орієнтуючись на кращі світові практики в логістичному секторі та працюючи за всіма стандартами, встановленими законодавством.

2.3. Оцінка системи управління орендною діяльністю підприємства

Згідно зі статистикою, частка вакантних офісних приміщень в Україні станом на 2021 рік становила 14,4%, що на кілька порядків вище, ніж у попередньому році, і продовжує зростати. За результатами 2021 року в Україні було здано в оренду приблизно 21 000 кв. м офісних приміщень, тоді як у допандемічному 2019 році цей показник становив 170 000 кв.м. Відповідно, частка вільних площ у 2020 та 2021 роках зросла (4,5% та 5,9% відповідно), а орендні ставки знизилися. Основними споживачами офісних приміщень в Україні є компанії, що спеціалізуються на інформаційних технологіях, та компанії, що надають окремі види бізнес-послуг [50].

У 2022 році орендна активність залишалася на низькому рівні, головним чином завдяки оптимізації площ, продовженню та поновленню договорів оренди. Загальна площа офісних приміщень залишилася на рівні 2,1 млн кв. м на тлі скорочення орендних ставок та відсутності орендної активності на ринку. Припускаючи, що військові дії повністю завершаться, до кінця року очікується введення в експлуатацію близько 114 000 кв. м нових площ. Довгострокові орендні ставки на ці об'єкти варіюються від 9 до 26 доларів США за квадратний метр на місяць.

Після початку російського військового вторгнення в Україну орендна

активність на офісному ринку Києва майже повністю зупинилася в перші місяці 2022 року через низький попит у поєднанні з низькими економічними показниками та несприятливим бізнес-кліматом. Поступове відновлення ринку оренди офісної нерухомості розпочалося в червні і триває досі. У середньостроковій перспективі умови на ринку офісної нерухомості залишатимуться складними. Це пов'язано з тим, що попит на офісні приміщення, який є прямим індикатором зайнятості, залишається обмеженим в умовах воєнного часу [52].

На нашу думку, позитивні зміни в діловій активності, динаміці зайнятості та попиту на офісні приміщення, а також більш стабільний рівень вакантності можна очікувати не раніше 2023 року.

ТОВ "Нова Пошта" є досить великою та провідною транспортно-експедиторською компанією з відділеннями майже в кожному населеному пункті України. Компанія, як правило, володіє основними засобами, такими як важкі транспортні засоби, вантажівки та трактори. Однак, компанія орендує частину своїх основних засобів у інших великих українських експедиторів.

Однією з головних цілей ефективної системи лізингу в "Новій Пошті" є створення належних умов для ефективної роботи бухгалтерії. Завдяки широкому спектру можливостей у формулюванні договірних умов, бухгалтерський облік орендних операцій включає в себе всі відповідні завдання.

Основні етапи системи орендних операцій на ТОВ "Нова Пошта" наведено на рис 2.4.

На початковому етапі "знайомства" формулюються та остаточно узгоджуються між сторонами умови договору. Особливе значення мають правовий статус орендодавця, вибір бази розрахунку, форма і терміни орендних платежів, а також умови і порядок підтримання якісних характеристик орендованого майна [55].

Формулювання умов договору визначає зміст і характер господарської операції, що відображається в системі рахунків бухгалтерського обліку

орендних операцій товариства з обмеженою відповідальністю "Нова пошта".

У бухгалтерській практиці має місце другий крок. Важливим є документальне відображення орендних операцій на позабалансових рахунках бухгалтерського обліку.

Рис. 2.4 Основні етапи системи орендних операцій на ТОВ "Нова Пошта"

Джерело: Складено за даними ТОВ «Нова пошта»

Третій етап передбачає відшкодування лізингоодержувачем витрат, пов'язаних з розірванням договору, та списання об'єкта з позабалансового рахунку 01 "Орендовані основні засоби".

Особливістю операційної системи лізингу в ТзОВ "Нова пошта" є те, що при фактичному переміщенні майна склад активів лізингодавця і самого лізингоодержувача залишається незмінним. Таким чином, активи, якими користується лізингоодержувач, відображаються в капіталі лізингодавця.

Таким чином, виникає ситуація, коли актив фактично не існує у суб'єкта

господарювання, але існує в системі ТОВ "Нова Пошта". Тому, залежно від місця знаходження орендованих активів, їх потрібно розподіляти між активами, що використовуються безпосередньо в ТОВ "Нова Пошта", та орендованими активами.

На сьогоднішній день операційна оренда транспортних засобів є досить поширеною комерційною операцією. Це господарська операція, за якою право користування основним засобом передається орендарю за плату і підлягає обов'язковому поверненню після закінчення строку договору [57].

Передача та повернення орендованих транспортних засобів ТОВ "Нова пошта" оформлюється актом приймання-передачі, згідно з яким орендовані транспортні засоби обліковуються орендарем на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані основні засоби" за вартістю, визначеною в договорі оренди.

Протягом строку, визначеного договором оренди, ТОВ "Нова пошта" сплачує орендодавцю орендну плату (плату за користування орендованими транспортними засобами). Лізингоодержувач має право включити суму ПДВ, що входить до складу лізингових платежів, до податкового кредиту за умови наявності податкової накладної від лізингодавця.

На початку своєї діяльності ТОВ "Нова Пошта" зіткнулося з проблемою вибору методу фінансування для придбання основних засобів (під якими тут розуміються вантажні та легкові автомобілі, оскільки основним видом діяльності аналізованої компанії є автомобільні перевезення).

Для ТОВ "Нова Пошта" використання операційного лізингу є більш ефективним засобом фінансування придбання основних засобів. Для аналізованих компаній операційний лізинг є більш гнучким і водночас більш стабільним інструментом, ніж банківські кредити.

Фінансовий лізинг можна розглядати як різновид фінансового кредиту. Іншими словами, в цьому випадку кредитор є позикодавцем, а позичальник - позичальником. З точки зору класичної фінансової операції, така угода обов'язково передбачає сплату відсотків за користування кредитом.

Тому для того, щоб проаналізувати ефективність фінансового лізингу,

проводяться наступні розрахунки У таблиці 2.6 проаналізуємо ефективність фінансового лізингу порівняно з банківським кредитуванням для Товариства з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта".

Таблиця 2.6

Оцінка ефективності фінансової оренди для ТОВ «Нова Пошта»

Показники	З врахуванням ПДВ	
	Лізинг	Кредит
фінансування проекту	100 000\$	100 000\$
використання власних коштів	-30 000	-30 000
погашення позикових коштів	-70 000	-70 000
винагорода кредиторів	-22782,38	-14245,54
економія на податку на прибуток	14754,36	12458,99
залишкова вартість після оподаткування	0	0
Разом: грошовий потік	8028,02	1786,55
Переваги лізингу:	6241,47	

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

У випадку фінансового лізингу компанія економить 6241,47 доларів США. Таким чином, використання фінансового лізингу в бізнесі є більш ефективним, ніж банківські кредити.

При укладанні договору лізингу лізингодавець зазвичай пропонує різні варіанти фінансування лізингу. Нижче наведені всі варіанти, які були запропоновані ТОВ "Нова Пошта" при укладанні договору лізингу. Варіанти відрізняються за розміром авансового платежу та строком дії договору лізингу.

Авансовий платіж - це сума, яку лізингоодержувач сплачує з власних коштів після укладення договору лізингу. Як правило, лізингова компанія фінансує 70-75% вартості необхідного обладнання, а лізингоодержувач сплачує 25-30% в якості авансового платежу.

У першій та другій (вертикальній) колонках таблиці наведено відсоток (у відсотках від загальної вартості транспортного засобу з урахуванням ПДВ) та суму авансового платежу.

У таблиці 2.7 наведено кілька варіантів розміру авансового платежу: 25%,

26%, 27%, 28%, 29% та 30%. Однак лізингова компанія залишає за собою право остаточно визначити розмір авансового платежу залежно від ризику проекту, що розглядається.

Таблиця 2.7

Стан розрахунків за орендовані основні засоби ТОВ «Нова Пошта»

Авансовий платіж		Щомісячні лізингові платежі	Термін лізингу			
в % до вартості ОЗ	в \$		18 місяців	24 місяця	30 місяців	36 місяців
1	2	3	4	5	6	7
25%	25000	Сума	4187,29	3323,25	2809,91	2471,85
		ПДВ	837,46	664,65	561,98	494,37
		Сума з ПДВ	5024,75	3987,9	3371,89	2966,22
26%	26000	Сума	4131,46	3278,94	2772,44	2438,89
		ПДВ	826,29	655,79	554,49	487,78
		Сума з ПДВ	4957,75	3934,73	3326,93	2926,67
27%	27000	Сума	4075,63	3234,63	2734,98	2405,98
		ПДВ	815,13	646,93	547	481,19
		Сума з ПДВ	4890,76	3881,56	3281,97	2887,12
28%	28000	Сума	4019,8	3190,32	2697,51	2372,98
		ПДВ	803,96	638,06	539,5	474,6
		Сума з ПДВ	4823,76	3828,39	3237,01	2847,57
29%	29000	Сума	3963,97	3146,01	2660,04	2340,02
		ПДВ	792,79	629,2	532,01	468
		Сума з ПДВ	4756,76	3775,21	3192,05	2808,02
30%	30000	Сума	3908,14	3101,7	2622,58	2307,06
		ПДВ	781,63	620,34	524,52	461,41
		Сума з ПДВ	4689,77	3722,04	3147,1	2768,47

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

У таблиці наведено значення для 18, 24, 30 та 36 місяців. Кількість лізингових платежів за договором лізингу дорівнює вказаній кількості місяців.

На перетині рядків і стовпців показано значення рівних щомісячних лізингових платежів. Кожен платіж показаний спочатку без ПДВ, потім з ПДВ, а потім загальна сума лізингових платежів з ПДВ.

Орендні платежі ТОВ "Нова Пошта" визнає як витрати на прямолінійній основі протягом строку оренди або відповідно до методу отримання

економічних вигод, пов'язаних з використанням об'єкта операційної оренди.

Кожному об'єкту основних засобів ТОВ "Нова Пошта" присвоюється інвентарний номер, який прикріплюється до об'єкта (стійка фарба, встановлення металевих жетонів) і в подальшому відображається на всій документації при проведенні робіт з використанням об'єкта основних засобів. Цей інвентарний номер присвоюється на весь термін корисного використання кожного об'єкта основних засобів і залишається незмінним.

На кожен об'єкт основних засобів заводиться інвентарна картка. Картка містить назву та номер об'єкта основних засобів, інвентарний номер та дату отримання, норму амортизації, короткий опис об'єкта, а також відмітки про ремонти та переміщення. Одна інвентарна картка може бути створена для однотипних малоцінних предметів однакової вартості, виробництво яких розпочато в одному місяці.

Для проведення інвентаризації позичкодавець і ТОВ "Нова Пошта" повинні створити інвентаризаційну комісію з представників обох сторін. Інвентаризаційна комісія має визначити фактичний стан та знос кожного нового майна та оцінити вартість орендованого майна.

За результатами інвентаризації складається передавальний баланс, який підписується представниками орендодавця та орендаря і додається до договору оренди.

Порівняльна відомість інвентаризації орендованих основних засобів в ТОВ "Нова Пошта" за 2022 рік представлена в Таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Порівняльна відомість інвентаризації орендованих основних засобів ТОВ "Нова Пошта" станом на 01.01.2023р.

Орендовані основні засоби	Кількість станом на 01.01.2022	Сума, грн.	Кількість станом на 01.01.2023	Сума, грн.	Зміни	
					шт.	грн.
Мікро вантажівка Газель	24	3498768	29	4227678	5	728910
Мікро вантажівка Mercedes Z152	13	1098500	17	1351500	4	253000

Мікроавтобус Газель	41	4346000	44	4664000	3	318000
Мікроавтобус Mercedes	16	1441840	17	1531955	1	90115

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Як ілюструє порівняльна відомість наведена в таблиці 2.8 на ТОВ "Нова Пошта" відбулись зміни в сторону збільшення стосовно кількості та вартості орендованого майна за період 01.01.2022 – 01.01.2023, що вказує що компанія почала розширювати свій автопарк за допомогою орендованих автомобілів.

НП(с)БО обліку № 7 передбачає наступний порядок вибуття основних засобів: основні засоби виключаються зі складу активів (виключаються з балансу), якщо вони вибули в результаті продажу, безоплатної передачі або внаслідок того, що перестали відповідати критеріям визнання активом.

Фінансовий результат від вибуття орендованих основних засобів визначається як різниця між надходженнями від вибуття та первісною і ліквідаційною вартістю основних засобів. Аналіз вибуття орендованих основних засобів ТОВ "Нова Пошта" представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз вибуття орендованих основних засобів ТОВ "Нова Пошта"

Об'єкт оренди	Доход від вибуття	Собівартість	Залишкова вартість	Фінансовий результат
Мікро вантажівки Газель	12236	157652	156523	13365
Мікро вантажівка Mercedes Z152	62359	79500	79211	62648
Мікроавтобуси Газель	98236	106000	105423	98813
Мікроавтобус Mercedes	72365	90115	90002	72478

Джерело: Розраховано за даними ТОВ «Нова пошта»

Таким чином, з таблиці видно, що фінансовий результат від вибуття орендованих основних засобів є позитивним, отже підприємство отримало прибуток завдяки використанню цих основних засобів.

2.4. Напрями підвищення ефективності орендної діяльності підприємства

З метою посилення контролю за лізинговими операціями в товаристві з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта" пропонується провести зовнішній аудит. При перевірці правильності відображення орендних операцій зовнішньому аудитору в першу чергу слід перевірити класифікацію орендних операцій та їх методологічну основу в системі обліку орендних операцій ТОВ "Нова Пошта".

Зовнішній аудитор повинен перевірити правильність розрахунку мінімальних орендних платежів. При цьому "при перевірці мінімальних орендних платежів зовнішній аудитор повинен враховувати, що їх склад залежить від можливості та бажання орендаря придбати об'єкт оренди або актив за ціною, нижчою від його справедливої вартості на дату придбання [58].

Зовнішній аудитор повинен враховувати, що сума залишкової гарантії залежить від строку корисного використання об'єкта основних засобів, та оцінити обґрунтованість визнання строку корисного використання об'єкта основних засобів, враховуючи, що залишкова гарантія може бути значно більшою, якщо строк корисного використання об'єкта основних засобів значно перевищує строк оренди.

Перевіряючи точність теперішньої вартості мінімальних орендних платежів, аудитори повинні розглянути можливість застосування орендної ставки.

Якщо орендну ставку неможливо визначити, то для дисконтування орендар повинен використовувати ставку запозичення орендаря.

Ставка запозичення орендаря - це ставка, за якою орендар запозичив би для подібної оренди або, якщо її неможливо визначити, ставка, за якою орендар запозичив би для придбання подібного активу (на такий самий строк і під подібне забезпечення) на початку строку оренди.

Різниця між теперішньою вартістю мінімальних орендних платежів та сумою зобов'язання за фінансовою орендою на початок оренди є фінансовими витратами для орендаря.

Фінансові витрати являють собою суму відсотків, сплачених орендарем за користування майном протягом строку оренди.

Наступним кроком контролю щодо орендованих основних засобів є відображення операцій фінансової та операційної оренди в бухгалтерському та податковому обліку.

Перевіряючи правильність нарахування амортизації, аудитори повинні перевірити очікуваний строк корисного використання активу. Очікуваний строк корисного використання орендованого активу - це строк корисного використання активу, якщо договір оренди передбачає перехід права власності на актив до орендаря, або коротший з двох періодів: строк оренди та строк корисного використання, якщо оренда не передбачає переходу права власності на актив до орендаря в кінці строку оренди[65].

Важливим напрямком аудиту орендованих основних засобів є перевірка правильності відображення витрат орендаря на поліпшення об'єкта фінансової оренди (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), які призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від його використання, та включаються до первісної вартості об'єкта фінансової оренди і Відображається як капітальні інвестиції, що включаються до первісної вартості об'єкта фінансового лізингу.

При перевірці правильності відображення орендних операцій у податковому обліку аудиторам слід звернути увагу на те, чи не зменшується при передачі платником податку в оренду основних засобів балансова вартість відповідної групи основних засобів на вартість переданого в оперативний лізинг (оренду) об'єкта основних засобів та нараховується амортизація у орендодавця і, навпаки, чи не нараховується амортизація у платника податку на прибуток у орендодавця, а також чи не зменшується вартість переданого в оперативний лізинг (оренду) об'єкта основних засобів у платника податку на прибуток. Платник податку повинен враховувати аспект податкового законодавства, який передбачає, що балансова вартість групи основних засобів зменшується на вартість об'єкта основних засобів, переданого у фінансовий

лізинг. У такому випадку лізингоодержувач збільшує балансову вартість відповідної групи на вартість придбання об'єкта основних засобів, отриманого у фінансовий лізинг, у порядку, передбаченому для придбання основних засобів.

Для цілей оподаткування вартість придбання об'єкта фінансового лізингу лізингодавцем не включається до загальних витрат лізингодавця або до складу основного засобу в бухгалтерському обліку фінансового лізингу.

Основні засоби, отримані у фінансовий лізинг, включаються до складу основних засобів лізингоодержувача. Витрати, понесені орендодавцем на придбання основного засобу за договором фінансового лізингу, відшкодовуються орендодавцю орендарем шляхом сплати періодичних орендних платежів, які включають суму, що відшкодовує орендарю частину вартості орендованого активу, яка амортизується протягом строку оренди. Сума відшкодування вартості об'єкта лізингу в складі лізингових платежів залежить від вартості об'єкта лізингу, встановленої норми амортизації та строку лізингу.

Лізингоодержувач за погодженням з лізингодавцем відповідно до чинного податкового законодавства України з питань лізингу може включати до складу лізингових платежів витрати на утримання об'єкта лізингу (ремонт, технічне обслуговування), витрати на страхування ризиків, пов'язаних з об'єктом лізингу, або витрати на супутні товари (роботи, послуги), яким ці товари (роботи, послуги) реалізуються можуть бути компенсовані безпосередньо компаніїю.

І в першому, і в другому випадку лізингоодержувач може віднести витрати на валові витрати, за умови дотримання певних обмежень, відповідно до податкового законодавства.

До них відносяться [67]:

- сума, яка відшкодовує частину вартості орендованого майна, що амортизується, за період, за який здійснюються лізингові платежі;

- суми, що сплачуються лізингодавцю як відсотки за кредитами, залученими для придбання за договором лізингу;

- витрати орендаря на поліпшення основних засобів (якщо сума витрат на

поліпшення таких основних засобів перевищує 5% балансової вартості таких основних засобів на початок звітного періоду). З метою визнання певних сум компенсації за окремі об'єкти оренди орендар зобов'язаний вести облік балансової вартості основних засобів окремо за кожним таким об'єктом та за кожною групою, до якої належить такий об'єкт, незалежно від його належності до кожної групи.

Валові доходи включають доходи від орендних операцій. Відповідно, лізингодавці повинні включати до свого доходу всі лізингові платежі, отримані від лізингоодержувачів.

З метою забезпечення правильності відображення в обліку операцій операційної оренди аудитор повинен визначити, чи відповідає чинному законодавству та нормативним актам прийняття об'єкта операційної оренди, нарахування та погашення майбутніх орендних платежів, відображення в обліку та частка орендаря у витратах на поліпшення об'єкта операційної оренди. Аудитор повинен визначити, чи дотримується орендар застосовних законів та нормативних актів.

Аудитор повинен взяти до уваги наступне [69]:

-регістром аналітичного обліку таких основних засобів є копія інвентарної картки, яка додається орендодавцем до акта передачі об'єкта оренди.

Орендар обліковує об'єкт операційної оренди на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані основні засоби" за вартістю, визначеною в договорі оренди.

Орендні платежі визнаються як операційні витрати на систематичній основі з метою відображення характеру споживання економічних вигод від використання орендованого активу. Витрати орендаря на поліпшення (модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання, реконструкцію тощо) об'єкта операційної оренди, що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, очікуваних від його використання, визнаються орендарем як капітальні інвестиції у створення (будівництво) інших необоротних

матеріальних активів.

Об'єктами контролю в ТОВ "Нова Пошта" є: достовірність інформації; надійність системи та оформлення договорів оренди необоротних активів; правильність віднесення об'єктів до облікових класифікаційних груп; достовірність інвентаризаційних описів; ведення регістрів аналітичного обліку.

Наступним кроком у вдосконаленні контролю на ТОВ "Нова Пошта" є вдосконалення внутрішнього контролю компанії. Пропонується дослідити рівень та зміст загального функціонування суб'єктів внутрішнього контролю на рівні компанії (табл. 2.10).

Запропоноване нівелювання суб'єктів внутрішнього контролю забезпечує координацію дій при здійсненні контрольних процедур за орендними платежами.

Правильний розподіл обов'язків між суб'єктами контролю за операціями з майном, що не належить підприємству, дозволяє ефективно використовувати час працівників служби внутрішнього контролю та забезпечує послідовність і логічність виконуваних контрольних завдань.

Таблиця 2.10

Суб'єкти здійснення внутрішнього контролю орендних операцій

Рівні суб'єктів контролю	Зміст загальних функцій
I. Власник ТОВ "Нова Пошта"	Контроль управлінських рішень щодо дотримання норм господарського та податкового законодавства (в частині укладення договорів оренди), ефективності системи внутрішнього контролю за орендними платежами та застосування заходів з попередження відхилень і порушень
II. Бухгалтерський контроль	контроль правильності та своєчасності відображення господарських операцій, пов'язаних з орендою державного та комунального майна, в системі бухгалтерського обліку (реєстрація орендованого майна, нарахування орендних платежів, графіки платежів, відображення витрат на утримання об'єкта оренди) та дотримання положень облікової політики
III. Центри відповідальності	контроль в межах окремих структурних підрозділів за виконанням обов'язків підлеглими та доцільністю понесення витрат на оренду, виявлення недоліків в організації обслуговування орендованих основних засобів на підприємстві, визначення доцільності споживання орендованих матеріальних ресурсів

IV.Центри виникнення витрат	контроль на робочих місцях (самоконтроль) за дотриманням норм і правил у процесі експлуатації орендованого майна та виконанням розпоряджень керівництва.
-----------------------------	--

Джерело: Складено за [70]

Взаємодія різних центрів відповідальності зі службою внутрішнього контролю на всіх етапах процесу дозволяє своєчасно виявляти недоліки, допущені при прийнятті майна в оренду, добудову за концесійним договором або на відповідальне зберігання від покладавця. Така залежність забезпечує ефективне збереження чужого майна. Це пов'язано з тим, що відповідальність за його збереження лежить на підприємстві, яке прийняло майно за відповідним договором [71].

Передумовою ефективного здійснення внутрішнього контролю витрат на оренду є зацікавленість суб'єкта внутрішнього контролю в отриманні достовірних і повних даних про процес формування показників витрат на оренду на всіх етапах контролю (попередньому, поточному та наступному), щоб економічні ресурси підприємства забезпечити своєчасне застосування запобіжних заходів, необхідних для збереження

Внутрішній контроль стану розрахунків між лізингодавцем та лізингоодержувачем повинен бути спрямований на попередження можливих відхилень від існуючих та встановлених стандартів. Ця вимога може бути виконана лише за допомогою попереднього та поточного внутрішнього контролю.

Документальний контроль орендних операцій включає перевірку наявності та правильності оформлення договору оренди, права на здійснення статутної діяльності, організації та управління підприємством за допомогою документації.

Об'єктом документального контролю є здійснені господарські операції та ділові відносини, що виникають у зв'язку з ними. Прийоми документального контролю можуть бути використані для перевірки своєчасності, повноти і правильності відображення орендних операцій у первинних документах,

облікових регістрах, головних книгах і фінансовій звітності.

Під час контролю Банк широко використовує методи нормативної перевірки, щоб переконатися, що орендні операції відповідають чинному законодавству та узгоджуються з нормативно-правовими актами щодо оцінки майна, умов продажу та документального оформлення орендних процедур.

Метод перевірки орендних операцій підкріплений робочими документами контролера. Це пов'язано з тим, що контролер зобов'язаний вести документацію з питань, визначених за результатами перевірки, яка є основою для висновків перевірки (звіту контролера).

Таким чином, робоча документація - це запис контролера про аудиторські процедури, тести, отриману інформацію та відповідні висновки, зроблені під час аудиту [72].

Робочі документи контролера містять інформацію, яка, на думку контролера, є суттєвою і впливає на правильність заходів контролю та має підтверджувати висновки і рекомендації, викладені в аудиторському звіті. Робочі документи можуть бути підготовлені на папері у вигляді таблиць або записані на електронних носіях.

Найбільш поширеними функціями робочих документів є наступні [73]:

- обґрунтування тверджень у звіті керівництва та підтвердження того, що процедури контролю відповідають прийнятим стандартам;

- полегшення процесу управління, нагляду та контролю за якістю та ефективністю внутрішнього контролю;

- сприяння розвитку методологічних підходів до процесу внутрішнього контролю.

Для здійснення обґрунтованого внутрішнього контролю орендних платежів у Товаристві з обмеженою відповідальністю "Нова пошта" пропонується використовувати такі робочі документи: контрольна відомість про нарахування та сплату орендних платежів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Відомість контролю нарахування та сплати орендних платежів

Структурний підрозділ	Орендоване майно (найменування, МВО)	Розрахунок орендних платежів, грн		Термін оплати платежів		Відхилення		Наслідки для господарської діяльності підприємства
		факт	план	факт	план	грн. / день	день	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Документ склав		_____				_____		
		(посада)				(ППП)		
Документ перевірів		_____				_____		
		(посада)				(ППП)		

Джерело: Складено та розроблено автором

Наведена вище форма робочого документа використовується відділом внутрішнього контролю (центром витрат) для виявлення відхилень у процесі нарахування та сплати лізингових платежів. Форма складається відповідальною особою з метою визначення суттєвості відхилення та впливу його виникнення на діяльність компанії.

Висновки до розділу 2

ТОВ "Нова Пошта" - приватна транспортно-експрес-компанія, організаційно-правова форма якої - товариство з обмеженою відповідальністю. Компанія працює на ринку експрес-перевезень з 2001 року і займає лідируючі позиції.

Мережа "Нова Пошта" складається з понад 6 000 відділень у більш ніж 318 населених пунктах по всій країні, і кількість представництв з кожним роком збільшується. Окрім представництв, компанія також доставляє посилки кур'єрською службою. Кур'єрська система компанії складається з висококваліфікованих співробітників, які здатні запропонувати індивідуальний підхід до кожного клієнта.

"Нова Пошта" - це компанія, що швидко розвивається та об'єднує людей. Цей динамізм підживлює постійний рух компанії. За час свого існування "Нова Пошта" не тільки набула національного масштабу, а й стала лідером експрес-доставки в Україні.

Аналіз динаміки доходів "Нова Пошта" за останні кілька років показує, що вони зростали з кожним роком. Загалом компанія є стабільно прибутковою.

Діяльність ТОВ "Нова Пошта" охоплює багато взаємопов'язаних і тісно пов'язаних між собою аспектів: команда ТОВ "Нова Пошта" орієнтується на кращі світові практики в логістичному секторі, працює за всіма стандартами, встановленими законодавством, і постійно прагне до вдосконалення своїх послуг. Компанія постійно прагне до вдосконалення своїх послуг.

ТОВ "Нова Пошта" є досить великою та провідною транспортно-експедиторською компанією, яка має відділення майже в кожному населеному пункті України. Компанія зазвичай володіє основними засобами, такими як важкі транспортні засоби, вантажівки та трактори. Однак, компанія орендує частину своїх основних засобів у інших великих українських експедиторів.

Однією з головних цілей ефективної системи лізингу в "Новій Пошті" є створення належних умов для ефективної роботи бухгалтерії. Враховуючи широкий спектр доступних варіантів формулювання договірних умов, бухгалтерський облік лізингових операцій включає в себе всі відповідні завдання.

З метою посилення контролю за орендними операціями в Товаристві з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта" пропонується проведення зовнішнього аудиту. При перевірці правильності відображення орендних операцій зовнішньому аудитору слід спочатку класифікувати орендні операції та їх методологічну основу в системі лізингу товариства з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта".

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних засад та дослідження особливостей і ефективності лізингової діяльності підприємств дозволило зробити такі висновки

1. Оренда - це договірно врегульований спосіб реалізації майнових відносин між лізингоодержувачем і лізингодавцем, що постає як функція складу речових факторів виробництва та як економічна операція з розподілу права користування, володіння і розпорядження відповідним активом в обмін на орендну плату

2. Між орендою та лізингом існують певні схожі риси, такі як необхідність укладення договору, набуття права користування об'єктом протягом певного періоду часу та обов'язок сплачувати лізингові платежі. Важливою відмінністю між цими договорами оренди є те, що орендар може викупити об'єкт оренди після закінчення терміну дії договору.

3. У процесі свого становлення та розвитку лізинг набув певних видів. З цієї причини законодавство деяких країн містить не тільки загальне поняття оренди (лізингу), а й визначення окремих її видів. При цьому тлумачення однозначних термінів не збігається, а договори, що характеризуються схожими реквізитами, іноді мають різні назви.

4. Лізингові операції можна поділити на два основні види: оперативний лізинг (лізинг з частковим викупом) та фінансовий лізинг (лізинг з повним

викупом)

5. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду та розкриття її у фінансовій звітності визначає НП(С)БО14 "Оренда", яке розрізняє фінансову та операційну оренду. Для обліку операційної оренди відповідно до міжнародних стандартів необхідно застосовувати положення МСФЗ 16 "Оренда".

6. Дотримання чинного законодавства та належне документування операцій є важливими для успішного функціонування бізнесу

7. "Нова пошта" є приватною транспортно-експедиційною компанією, організаційно-правовою формою якої є товариство з обмеженою відповідальністю. Компанія працює на ринку експрес-перевезень з 2001 року і займає лідируючі позиції. "Нова Пошта" - це компанія, яка швидко розвивається і допомагає зближувати людей. Цей динамізм дозволяє компанії рухатися вперед. За час свого існування "Нова Пошта" набула національного масштабу і стала не тільки лідером експрес-доставки в Україні, а й провідною українською компанією.

8. Аналіз динаміки доходів "Нової пошти" за останні кілька років показує, що вони щороку зростали. Загалом компанія є стабільно прибутковою. Діяльність ТОВ "Нова Пошта" охоплює багато взаємопов'язаних і тісно пов'язаних аспектів: команда ТОВ "Нова Пошта" орієнтується на кращі світові практики в галузі логістики, працює за всіма стандартами, встановленими законодавством, і постійно вдосконалює свої послуги Вони постійно прагнуть вдосконалювати свої послуги.

9. ТОВ "Нова Пошта" є досить великою та провідною транспортно-експедиторською компанією, яка має відділення майже в кожному населеному пункті України. Компанія, як правило, володіє основними засобами, такими як важкі транспортні засоби, вантажівки та трактори. Однак, компанія орендує частину своїх основних засобів у інших великих українських експедиторів.

10. Одним з основних завдань ефективної системи лізингових операцій в ТОВ "Нова Пошта" є створення належних умов для ефективної роботи

бухгалтерії. Враховуючи широкий спектр можливостей у формулюванні договірних умов, бухгалтерський облік лізингових операцій включає всі відповідні операції.

11. З метою посилення управління орендними операціями в ТОВ "Нова пошта" пропонується провести зовнішній аудит. При перевірці правильності відображення орендних операцій зовнішньому аудитору слід в першу чергу перевірити класифікацію орендних операцій та методологічну основу обліку орендних операцій в ТОВ "Нова Пошта".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вакун О., Зарудна Н., Кундеус О. Проблемні аспекти обліку орендних операцій за національними та міжнародними стандартами фінансової звітності. *Галицький економічний вісник*. Т: ТНТУ, 2019. Том 60. № 5. С. 102–111.

2. Любар О., Іщенко Я. П. Організація та методика обліку орендних операцій у сільськогосподарських підприємствах. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/23863.pdf>

3. Беляєва Л. А. Контроль орендних операцій в сучасних умовах господарювання. *Modern Economics*. 2018. № 11(2018). С. 19-25.

4. Гривнак К. Особливості оренди земель та їх оподаткування. *Землепорядний вісник*. 2019. №9. С. 41-45.

5. Гуторов А.О. Розвиток земельних орендних відносин в аграрному секторі економіки. *Агросвіт*. 2018. №17. С. 3-11.

6. Король В.В. Облікове забезпечення оренди земельних ділянок за договорами емфітевзису. *Управлінський облік на підприємствах АПК: стан, перспективи та пріоритети розвитку: зб. наук. пр. К: КНЕУ*. 2016. С. 47-51.

7. Про фінансовий лізинг: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>

8. Семенова С.М. Актуальні питання обліку оренди за міжнародними стандартами. Науково-методична конференція ДУІТ. Секція «Актуальні питання бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту на підприємствах

транспорту і суміжних галузей», 27-29 березня 2019 р. Київ: ДУІТ, С. 305-307.

9. Крупка Я.Д. Фінансовий облік. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.

10. Лепетан І.М. Методологічні підходи до обліку орендних операцій. *Агросвіт*. 2019. № 22. С. 92-97.

11. Литарь А. Основні завдання обліку і контролю орендних операцій на сільськогосподарських підприємствах. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. Том 1. Дніпро. Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2020. С. 35-36.

12. Литвиненко І.Ю. Класифікація оренди для потреб бухгалтерського обліку. URL: ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/82780/8609

13. Масленніков Є.І. Управління орендними операціями та їх облік на підприємствах машинобудування. Праці Одеського політехнічного університету. 2015. Вип. 3(37). С. 106–114

14. Багрій К.Л. Порівняльна характеристика методик проведення аналізу ефективності використання основних засобів у системі управління підприємством. 2016. Вип. І(61), с. 194-200. URL: <http://chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive>

15. НП(С)БО 14 «Оренда»: Наказ Міністерства Фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>

16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда»: URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodnistandarti-finansovoi-zvitnosti>

17. Романченко Ю.О. Облік орендних операцій та оподаткування орендних платежів у бюджетній сфері. *Ефективна економіка*. 2016. № 7. С. 15-18.

18. Харитонova А. Оренда землі та майна у громадян: порядок розрахунків з орендодавцями. *Баланс-Агро*. 2015. №20. С.11-15.

19. Семенець А.О. Аудит фінансової оренди основних засобів. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 722–727.

20. Податковий кодекс України: Закон України. URL:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html.

21. Господарський кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

22. Ніколенко Н.В. Облік та аналіз орендних операцій на підприємствах торгівлі : автореф. дис. ... канд. екон. Наук. 2015, 22 с.

23. Опанасенко О.В. Поняття та ознаки оренди в сфері господарювання. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С. 92-95.

24. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту – аудит оренди. URL:
<https://ukrtextbook.com/organizaciya-i-metodika-auditul>.

25. Огійчук М.Ф. Аудит : навч. Посіб. 4 вид., перероб. і допов. К. : Алерта. 2020. 852 с.

26. The auditor's responses to assessed risks : ISA 330 [Electronic resource]. URL: <https://www.ifac.org/system/files/downloads/a019-2010-iaasb-handbook-isa-330.pdf>.

27. Білова Н. Орендні платежі: відображаємо в обліку правильно. *Податки та бухгалтерський облік*. 2015. №89. С. 3.

28. Безверхий К. Економічна сутність поняття «нефінансова звітність». *Науковий вісник НАСOA*. 2017. № 1-2. С. 23–34

29. Безп'ята І.В. Особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. № 4. С. 67-71

30. Бондаренко Н.М., Бідняк К.І. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві. *Вісник ОНУ*. Серія: Економіка, 2015. Т. 20, Вип. 1 (1), С. 157-161.

31. Ніколенко Н. Облікова інформація у фінансовій звітності орендаря. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2015. № 1. С. 139-150.

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 13 «Оренда». URL: <http://buhgalter911.com/Res/MSBODS/13.pdf>.

33. Гуйван П.Д. Часові характеристики відносин, пов'язаних з користуванням чужим майном. *Юридичний вісник*. 2014. № 2 (14). С. 81-85

34.Данилюк М.І., Мирончук О.Р. Теоретичні аспекти політики управління основним капіталом на підприємстві в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63), с. 1107-1110. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/257.pdf>

35.Максименко І.Я., Філатова О.І. Особливості відображення в обліку операцій з ліквідації основних засобів в управлінні підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 37-40.

36.Мичак Н. Організація аналізу необоротних активів, утримуваних для продажу. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2019. Том 29. № 2. С. 73-79.

37.Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль:, ТНЕУ. 2016. 304 с.

38.Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит: навч. метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.

39.Кафка С.М. Облік лізингових (орендних) операцій. Наукові записки НаУКМА. *Економічні науки*. 2017. Том 2. Випуск 1. С.60-68

40.Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

41.Дані про ТОВ "Нова Пошта". URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/31316718/

42.Сайт ТОВ "Нова Пошта". URL: <https://novaposhta.ua/>

43.Бровко Л.І., Галаган Т.І. Економічна ефективність використання основних фондів сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 22, С. 22-26.

44.Вареник В.М., Євтушенко Я.С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12), с. 117-122. URL: http://www.easterneuropeebm.in.ua/journal/12_2018/22.pdf

45.Григоренко О.С. Принципи бухгалтерського обліку: модифікація в умовах глобальних змін. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 9. С.103–107

46.Власюк Т.М., Юзюк І.І. Основні засоби: організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства. *Вісник Київського НУ технологій та дизайну*. 2014. № 2, С. 197-206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknutd_2014_2_32

47.Мироненко В.О. Права володіння, користування і розпорядження власністю за цивільним законодавством. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 28-34. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/1/1_2019.pdf

48.Ніколенко Н.В. Методологічні засади формування облікової інформації за орендними операціями. *Бізнес Інформ*. 2015. № 3 (446). С. 192–197.

49.Варченко О.М., Липкань О.В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2016. № 3-4. С. 29-38

50.Гевлич Л.Л., Крайня Ю.С. Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами у системі управління підприємством. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 23, с. 336-342. URL:http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/60.pdf

51.Офісний ринок все ще не відновився, а динаміка оренди торгових площ сповільнилася: статистика ринку комерційної нерухомості України. URL: <https://kyiv.media/news/ofisnyj>

52.Документальне оформлення та облік орендних відносин. Газета «Все про бухгалтерський облік». 2022. URL: <https://vobu.ua/ukr/ analytics/consultations/item/dokumentalne-oformlennia-ta-oblik-orendnykh-vidnosyn>

53. Дудчик О.Ю. Розвиток і функціонування лізингових компаній та лізингодавців в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2015. Т. 20. Вип. 1 (2). С. 152-157. URL: 199 [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2015_20_1\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2015_20_1(2)__37).

54.Боровик О. М., Вовк В. М., Самчук І. М. Облікова політика підприємств: український і польський підходи. *Вісник НУБГП. Сер. Економічні науки*. 2017. Вип. 4(80). С. 68–78.

55.Височан О.С., Височан О.О. Інвентаризація: документальне оформлення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. Вип. 34. С. 89–94

56.Височан О.С., Кіш І.Р. Трансформація інформаційної функції бухгалтерського обліку як відповідь на виклики сучасної економіки. *Бізнес інформ*. 2016. № 3. С. 160–165

57.Вовк О.М. Управління резервами нарощування ефективності використання основних засобів підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління: Електронне наукове фахове видання. Вип. 6 (17), С. 144-152. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/28.pdf

58.Гуляєва Н.М., Камінський С.І. Операційний цикл підприємства: сутність та механізм формування. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6851>

59.Максименко І.Я., Тронькіна А.А. Особливості визнання в бухгалтерському та податковому обліку об'єктів основних засобів в управлінні діяльністю підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 19. С. 47-51.

60.Терехов, В. І. Економічна безпека в системі лізингових операцій. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019 (1 (53), 189–196. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-189-196>

61.Софієнко А. В., Шукліна В. В., Набока Р. М. Теоретичний маркетинг. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон. 2021. 320 с.

62.Язвінська Н. В. Стратегічний маркетинг. Опорний конспект лекцій. Київ. КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020. 113 с

63.Морозова М. Стратегічне планування. Поняття і етапи стратегічного планування. Київ. 2019. с. 267.

64.Бабич Л.М., Карлова І.О., Наконечна С.А. Внутрішній аудит основних засобів підприємства в сучасних економічних умовах. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 49. С.168-177

65.Васильків М.Р., Чубай В.М. Аудит операцій з основними засобами:

методика, чинники, які потрібно враховувати, помилки та порушення, що виявляються. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С.288-296

66.Корвяков В. Оприлюднено новий стандарт – МСФЗ 16 «Оренда». Вісник МСФЗ: Світовий досвід. Українська практика. 2016. URL: http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ000875

67.Максименко І.Я., Ганноцька К.С. Особливості обліку орендних операцій: бухгалтерський та податковий аспекти. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С.100-102

68.Гребенюк О.В. Удосконалення методичних підходів до аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 27–32

69.Ніколенко Н. Методологічні підходи до обліку операцій фінансової оренди. *Вісник Київського національного торгово-економічного університету*. 2014. № 3. С. 108–123.

70.Пархоменко О.П., Пархоменко В.П. Аналіз інформаційного забезпечення аудиту в сучасних умовах. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2016. № 16. С. 240–244. 68

71.Плікус І.Й., Гордєєва А.В., Тесля Н.О. Практичні питання застосування єдиної моделі обліку оренди. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 47-2. 2019. С.111-115

72.Хома С.В., Костюк У.З. Практичні аспекти обліку й оцінки оренди в орендаря згідно з МСФЗ (IFRS) 16 «Оренда». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 9(37). С. 185–190. DOI : 10.25264/2311-5149-2018-9(37)-185-190.

73.Хомуляк Т.І., Демко І.І. Організаційні аспекти аудиту лізингової діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 25, Частина 2. С.156-160

ДОДАТКИ